

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט חרנומים

תוכן הענינים

- מיוע אש לפטרול-לוחם ... .. מיוז ג' כריצברג 3
 פלוגתא. —
 האמנם היתה נעצרת הדיכוייה? ... .. קול' א. פ. סויפט 11
 תמרונים יוגוסלביים, 1953 בעיני אנשי צבא צרפתיים 17
 קצין בריטי ב"לגיון הערבי" — ורשמיו. לויטיקולי ג'. ד. לאנט 31
 עצמת האויר במלחמה ... .. לויטיקולי נ. הומאניו 42

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

תמונת השער

מבשרה של יפה טקטית חדשה?
 כלי טיס צרפתי ראשון המצרך תכונות הליקופטר
 ומטוס-כנפיים. לפאר "א" הן מדתן והן רוטור
 הליקופטרי, ול"א מנוע נפרד.

סיוע אש לפטרול-לוחם

מאת המיור ג'יימס כריצברג הבן

המפקד אומר לך: "לויטננט, קח לך מחר פטרול-לוחם אל כפר זה, והשמיד את מוצבו הקדמי של האויב אשר שם. קצין-המודיעין ימסור לך את מערך האויב, את ציר-התנועה שלך, וכל שאר הידיעות הדרושות לך. יתלוה אליך קת"ק-תותחנים. היש לך שאלות?"

בודאי יש לך שאלות. ראשית, בהחלט רשאי אתה לשאול: "ומה אם אתקל בכוח העולה על כוחה של מחלקתי? היעזור לי מישוה?"

שאלה טובה היא זו. הרבו לכתוב וללמד בסוגיית הפיטרול, אך רובו של אותו חומר מכונן ישירות למפקד הפטרול ולחיללים-הפרטים שבפטרול, אך המעיטו לכתוב על מה שיש בכוחה של המפקדה הגבוהה יותר לעשות, למען הקל על מלאכתו של הפטרול הלוחם.

קוריאה היא מורנו הטוב ביותר בתחום זה. יחידות בלתי מגוסות שיגרו פטרולים לרוב, והן נכשלו בביצוע משימותיהן וסבלו אבידות ללא הכרח. ואילו יחידות אחרות תכננו ותיאמו במדוקדק את כל סיוע-האש שבנמצא כדי לעזור לפטרולים שלהן. כתוצאה — בוצעו המשימות שלהן בחסכון וביעילות.

אין אתה יכול להזין את אנשיך רק על-ידי שתאמר להם כי יאכלו; כן לא תשיג סיוע אש טוב רק על-ידי שתאמר לו למפקד הפטרול, כי סיוע כזה הוא בנמצא. דרוש לכך תכנון. לגבי מרבית הפטרולים ניתן לבצע את התכנון באופן הטוב ביותר על ידי מטה הגדוד. הבה נתבונן בדוגמה ממשית ונראה בדיוק אילו דרכים ו"סודות-מקצוע" נקט גדוד אחד בירת קוריאה.

יחידה זו נמצאה במערך הגנה סטאטי-למחצה, והיה בידיה זמן למכביר לתכנון המפורט של סיוע האש לפטרולים. במצב שהוא דינמי יותר ימצא פחות זמן לתכנון, אך אותם העקרונות עצמם — יפים לגביהם.

בסתיו 1951 תפש רגימנט-הרגלים ה-27 עמדות הגנה צפונית-מערבית לקומוהה שבקוריאה. במשך שלושה חדשים לא חלו תמורות-רבתי לא בעמדותינו

מחברים ומקורות

(הערות והארות לקורא)

סיוע-אש לפטרול-לוחם מאת מיור ג'י. כריצברג הבן, צבא ארה"ב.

הרשימה הנדונה מתארת פטרול-לוחם במלחמת קוריאה — והדגש הוא בשילובו של הנשק-המסייע הכבד במבצע הפטרול. אגב-אורחא עומד המחבר גם על החשיבות המכרעת של הדקדוק בתכנון, על הצורך בכפילות הקשר, על שיתופו של מטה ברמה גבוהה בשליטה על המבצע.

המחבר נטל חבל במלחמת קוריאה ושירת שם בשני רגימנטים של חי"ר.

רשימתו נלקחה מתוך "רבעון ביה"ס לחיל-הרגלים" האמריקאי (The Infantry School Journal).

פלוטנא : — האמנם היתה נעצרת הדיכוייה? סיפורו של הקול' סויפט, כיצד נצעה דיכוייה אמריקאית ליממה שלמה על-ידי רובאי אחד, והלקח שהפיקו מסיפורו ("צקלון", חוב' 11 12/13), הכו גלים: — הן בין קוראיו של המקור, שב"ירחון כוחות-הקרב" האמריקאי, והן בין קוראי ה"צקלון". הואיל והמדובר כאן בסיפור, פרי הדמיון, רבים הם הקמים עליו בטענה: "הדבר לא יתכן במציאות". דוברם של אלה בחוברת שלפנינו הוא הקולונל ש. תומס (פרטים עליו מצויים במענהו של הקול' סויפט). מאידך גיסא יש רבים הרגשה כי הסיפור מגניב גרעניי אמת, הראויים לשימת לב והמצדיקים שינויים מרחיקי-לכת באורחות אימון צבאי. כמתרץ את אפשרותו המציאותית של סיפוריו, מופיע בחוברת זו של ה"צקלון" בעל הדברים בכבודו ובעצמו. הקול' סויפט.

הן ההשגות והן הטענה לקוחים מתוך "ירחון כוחות-הקרב" האמריקאי (Combat Forces Journal).

תמרונים יוגוסלביים, 1953 בעיני אנשי צבא צרפתיים.

הסקירה על מהלך תמרוני צבא-יוגוסלביה בשלהי אשתקד לקוחה מקטעי הדו"ח של המשלחת-הצבאית הצרפתית שנכחה בתמרונים. הסקירה אינה מסתפקת בציון המהלכים האופרטיביים — מהם ניתן לעמוד על תפיסת הצבא היוגוסלבי בענין בלימת פלישה ומעבר להתקפת-הנגד; בצד ציון מהלכים אלה מעלה היא קיום כללים, לדמות הארץ וצבאה, עומדת על טיבם והכשרתם של החילות השונים, ומגיעה לידי המסקנה המאלפת: כי ראשית חובתה של כל ארץ לדאוג לכך כי יהיה לה צבא המותאם לבעיותיה וצרכיה היא. המענין והמאלף שבסקירה ככול הנו: לגבי ה"יש", והמיוחה, שבצבא-יוגוסלביה — ולגבי אורח-החשיבה — וגמישות תפיסותיהם — של מסתכלים צבאיים מצבא-צרפת. הסקירה לקוחה מתוך דו"השבועון הצרפתי "השקפת האינפורמציה הצבאית". (Revue Militaire d'Information)

קצין בריטי ב"רגיון הערבי" — ורשמיו מאת לויטיקולי ג'י. ד. לאנט.

כאן לפנינו ה"לגיון-הערבי" כיום — מנקודת-הראות של איש-צבא בריטי המשרת בו. המחבר נוקט לשון מורה-דרך לתיירים, מאריך בשבחים ומקצר בביקורת, ומצייר ליעני הקורא פנית-חדם של "משכן לקצינים-בריטיים שליחי-הקיסרות", מן הסוג שבינתיים, (המשך בעמ' 41)

שלנו ולא בעמדות האויב. הפעילות הצטמצמה לחילופי ירי של תותחים ופעולות פטרולים. היינו משגרים פטרולים הן ביום והן בלילה, בעוד שהאויב היה מבצע את מרבית פעולות הפטרול שלו בלילה.

מערך ההגנה של רגימנט הרגלים ה-27 התמשך לאורכה של מסילת הברזל, כשקווי החזית שלו בשטח הנמוך פונים לעבר צפון (ראה מפה). מאחורי קו ההתנגדות הראשי נמצא שטח רם יותר, ממנו ניתן היה לצפות לעמק אשר מול החזית.

פלוגה ז' איישה מוצב קדמי שבשטח הרם, שהיה במרחק 1500 מטר, בקירוב, צפונית מקו ההתנגדות הראשי. מכאן היתה תצפית מצויינת על העמק ועל עמדות הסינים שמצפון וממזרח. על הגבעות שלפני מוצבי ההגנה הראשיים היו לסינים מספר מוצבים קדמיים. כל שוחות השועל הסיניות היו חפורות די-עמוק והיה להן מחפה מעל לראש.

אחד המוצבים הקדמיים האלה נמצא על גבעה קטנה מזרחית ממערך עמדותיה של פלוגה ג'. החיילים שלנו כינו את הגבעה בשם "אי ג'יליס". היתה לה צורה של פרסת ברזל ששלוותיה פונות לצד מערב. השלוחה הצפונית היתה גבוהה במקצת מהשלוחה הדרומית. לאורכה של השלוחה הצפונית הקים האויב בונקרים אחדים.

ב-3 בנובמבר, 1953, קיבל גדוד 2 מרגימנט הרגלים ה-27 הוראה לשגר פטרול קרב אל "אי ג'יליס". משימתו היתה: להשמיד את בונקרי האויב ואנשיו וללכוד שבויים. על הפטרול היה לצאת לדרכו ב-11 בנובמבר. שנים עשר טנקים בינוניים, מפלוגה ג', של גדוד הטנקים ה-83, עמדו לרשותו, לצרכי סיוע.

לפלוגה ו' הורו לספק מחלקה רובאית בשביל הפטרול. מפקד הפלוגה הועיד למשימה את מחלקה 2 שלו. מפקד הגדוד אמר כי הוא יפקח על הפטרול וכי מטוה יטול על עצמו את התכנון והתיאום.

פטרול טוב כמוהו כקרחון — שבע שמיניות שלו נתונות מתחת לפני המים. שבע שמיניות אלה הריהו התכנון המפורט. ועם התקרב שעת ה"ש", הרי במידה רבה נקבעו כבר, למעשה, סיכויי הצלחתו של הפטרול ע"י מידת הדקדוק בהכנות שנעשו. הבה נתבונן בתכנון לקראת פעולתו של אותו פטרול.

* * *

ב-8 בנובמבר קיים הקולונל מפגש במוצב התצפית אשר בשטח הנישא המוחזק בידי פלוגה ז'. מכאן יכלה הקבוצה לראות את השטח אשר על פניו עמד הפטרול לעבור, וכן את כל השטחים הסובבים אותו. הקבוצה היתה מורכבת ממפקד מחלקה 2 של פלוגה ו'; ממפקד פלוגה ג', של גדוד הטנקים ה-89; מקצין הקישור של פלוגת המרגמות הכבדות של רגימנט הרגלים ה-27; ממפקד פלוגה ח', מלויטנגט מגדוד 2, שהיה עליו לצפות בשעת פעולת הפטרול ממוסותצפית של התותחנים. בשעת התדריך בוצעו הדברים דלקמן:

1. צוינו קווי ההתחלה ונתיבי התנועה הן של הטנקים והן של הרגלים.

בררו אותם לפרטי פרטיהם. נקבעו נקודות בקרה לאורכו של ציר ההתקדמות של רגלים.

2. נערך דיון על תכנית התמרון של הטנקים. נבחרו עמדות האש שלהם.

3. לתותחנים, לאנשי המרגמות הכבדות ולפלוגת הנשק הכבד ציינו את עמדות האויב, הודאיות והעלולות כאחת, שעשויות היו להנחית אשן על הפטרול. נקבעו מטרות עליהן היה על כלי-נשק אלה להנחית אש-מכינה ואש עתויה (שנקבעה מראש).

4. תוכננה במפורט מערכת הקשר, בה ישתמשו לצורך השליטה בפטרול.

למחרת היום העלה מפקד הפטרול את משקייו אל מוצב התצפית "א", שם נאץ להם את פני השטח והסביר את חלקם של גופי-הסיוע בביצוע הפטרול. כן ייתח עמיהם את תכנית פעולתם של הרגלים. במתחם המחלקה הקים הלויטנגט וגם קרקע המתאר את שטח היעד, והשתמש בו לשם תדריך המחלקה כולה.

באותו יום עצמו טווחו המרגמות והתותחים אל מספר מספיק של נקודות כדי יודא כיוונן מהיר אל איזו עמדת אויב שהיא, העלולה להטריד, אולם את פעולת טווח זו צמצמו עד למינימום, כדי שלא לגלות לאויב את תכנית הפעולה ואת יעד הפטרול. פעולות אלה לא הוסיפו הרבה על כמות האש הרגילה שנורתה במשך היום.

אחר-הצהרים, לפני צאת הפטרול, כינס מפקד הגדוד פעם נוספת את אנשי המפתח, והפעם במוצב הפיקוד הגדודי. בהשתמשם בדגם-קרקע, שוב נתחו מפקדי הרגלים והטנקים את משימותיהם בפטרול. בוררו ולוכנו הפרטים והקטנות של התיאום.

* * *

ועתה הבה נתבונן באופן בו משתלב סיוע האש בתכנית פעולתם של הרגלים, קווי ההתחלה של המחלקה היה כביש הנמצא במרחק מה לפני קו ההתנגדות הראשי שלנו. על המחלקה היה לעבור את קו ההתחלה בשעה 0830 ולנוע לעבר נקודות הבקרה 1 ו-2. על כיתת רובאים אחת הוטל לסרוק את נקודת הבקרה 3, ולהשאיר בה את שני המקלעים הקלים לצורך הסיוע לתנועתה של המחלקה לאורך אפיקו היבש של נחל, עד אל השלוחה הדרומית של "אי ג'יליס", שנקבעה כנקודת-בקרה מס' 4.

על כיתה אחת הוטל להשאר שם כדי לסייע את שתי הכיתות האחרות בתנועתן צפונה מזרחה, אל נקודת הבקרה 5, ולאחר מכן מערבה אל נקודת-בקרה 6.

לפני האיר היום היה על הטנקים לנוע לאזור ההתכנסות שמאחורי מוצב הקרב הקדמי.

קווי ההתחלה וצירי התנועה שלהם היו שונים מאלה של הרגלים, כדי שהאש המכוונת אל הטנקים לא תפיל חללים בקרב הרגלים. מאחר שהיה עליהם לעבור את קו ההתחלה 10 דקות לפני עיבור הרגלים, הרי ששני הגופים גם יחד עמדו להגיע אל שטח היעד בעת ובעונה אחת, בקירוב. לפני הגיעה אל היעד היה על פלוגת הטנקים

היעד: ירי זה חייב היה להיות מוכן להתבצע גם לפי דהוישה, כי תבוא, במשך כל זמן המבצע.

מחלקת מרגמות 81 מ"מ מפלוגה ח' ומחלקה 2 מפלוגת המרגמות הכבדות עמדו להעתיק עצמן לעמדות שמדרום למוצב הקרב הקדמי, כדי לסייע את הפטרול בתכליתיות יתר. על באנ"ד מרגמות 81 מ"מ היה להילוות אל מחלקת הרגלים.

קציני הקישור של התותחנים, מפקדת פלוגת המרגמות הכבדות, וסמל הקישור של המרגמות הכבדות יהיו במוצב התצפית "X". נוסף על כך יהיה על קציני הרגלים אחד להמצא במטוס תצפית במשך מבצע הפטרול כולו מעל לראשי הלוחמים, ולהפנות תשומת לב מיוחדת אל מיקום כלי נשק היורים אש תלולת-מסלול. הקשר תוכנן אף הוא בפירוט רב (ראה מרשם רשת-האלחוט). למחלקת הרובאית ניתן מ"ק 300, למען תוכל לקיים מגע עם הטנקים ועם מוצב התצפית "X". קציני הקישור של הטנקים ימצא בקשר אלחוט עם הטנקים. באנ"ד מרגמות ה-81 מ"מ אף הוא קיבל מ"ק 300 כדי שיהיה קשור עם עמדות המרגמה ועם מוצב התצפית "X". לצופי התותחים והמרגמות שבמוצב התצפית היה גם קשר חוטי וגם קשר אלחוטי עם עמדות התותחים. על מפקד הגדוד השולט על מבצע הפטרול ממוצב התצפית "X", היה לעמוד בקשר עם כל חלקי הפטרול. נוסף על כך נמתחו שני קווי טלפון ישירים ממוצב התצפית "X" אל המרכזיה הגדודית.

* * *

לעת ערב, ב-10 בנובמבר, נשלמו כל התכניות הללו. כל אחד ידע את אשר עליו לעשות והיה נכון ודרך לצאת. הבה ונראה עתה כיצד נתבצעו תכניות אלה למעשה.

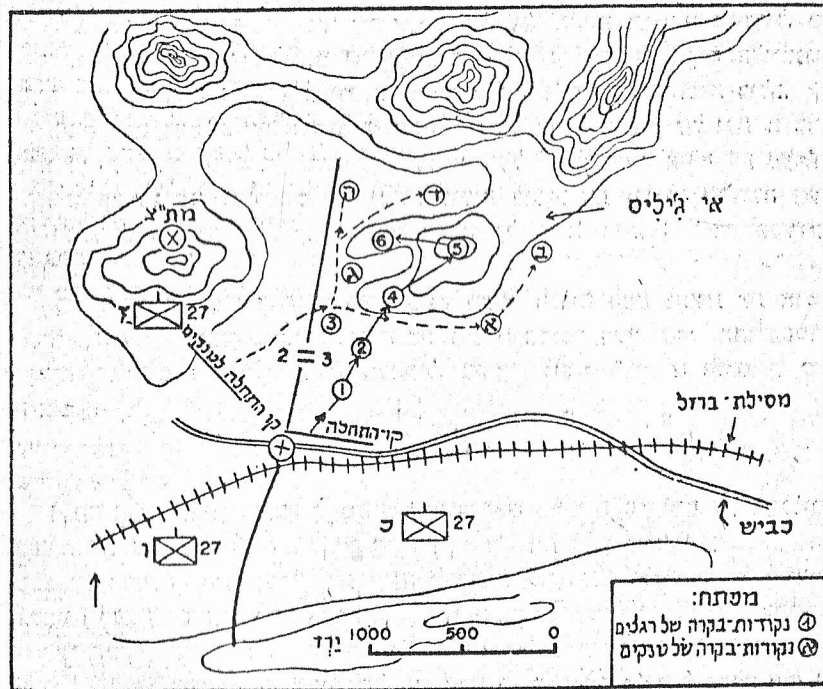
הרגלים והטנקים יצאו כמתוכנן. המחלקה נעה דרך נקודות הבקרה 1 ו-2 בלי שנתקלה בהתנגדות והגיעה לנקודת בקרה 4 בשעה 0953. מקץ דקות מספר דיוחה כי נורית עליה אש נשק-קל ארוכת-טווח הבאה מצפון. הצופים שבמוצב התצפית "X" גילו את עמדות האויב והן הושתקו מיד על ידי אש מרגמות.

ב-1010 הגיעו שני טנקים לבסיסה של השלוחה הדרומית של "אי ג'יליס" והתחילו מסיירים כדי למצוא דרכם אל נקודת בקרה 5. שטח זה היה תלול מכפי ששיערו, והטנקים התקשו במקצת בטיפוס במדרון. בינתיים החלה מחלקת טנקים אחת נעה סביב לצידו הדרומי של היעד, בכיוון העמדות א' וב', שאר הטנקים היו נעים עדיין במעלה הצד המערבי של היעד.

בערך באותו זמן עצמו, הבחין צופה ממוצב התצפית "X" בחמשה חיילי אויב המתנועעים אילך ואילך על הגבעה שמצפון-מערב ליעד. מיד הונחתה עליהם אש תותחים. המחלקה הרובאית נתקלה בבונקרי אויב אחדים בין נקודות הבקרה 5 ו-6 והרסה אותם בחמרי נפץ. בינתיים נסתבכה הכיתה שבנקודת בקרה 4 בקרב אש

להתמצל: — על מחלקה אחת היה לפנות דרומה מ"אי ג'יליס" אל עמדות א' וב' בעוד שעל שתי המחלקות האחרות היה לנוע צפונה מהיעד על העמדות ז', ג', ד', ו-ה'. על שני טנקים היה להעפיל על השלוחה הדרומית של היעד ולנוע אל נקודת בקרה 5.

משימתם של הטנקים היתה לסייע את הרגלים באש ולנטרל כל אש מנשק-קל ומנשק אבטומטי, שהאויב עלול להנחיתה על הפטרול מעמדות הנמצאות צפונית ליעד, כן היה על הטנקים למנוע את האויב שבקרבנו של "אי ג'יליס" מלהיסוג

צפונה לעבר הקוים הראשיים שלו. על קציני הקישור של הטנקים הנמצא במוצב התצפית הוטל לכוון את ירי הטנקים על עמדות שלא ניתן היה לאכנן על נקלה. כן היה עליו לסייע למפקד הגדוד בשליטה על פעולות הטנקים.

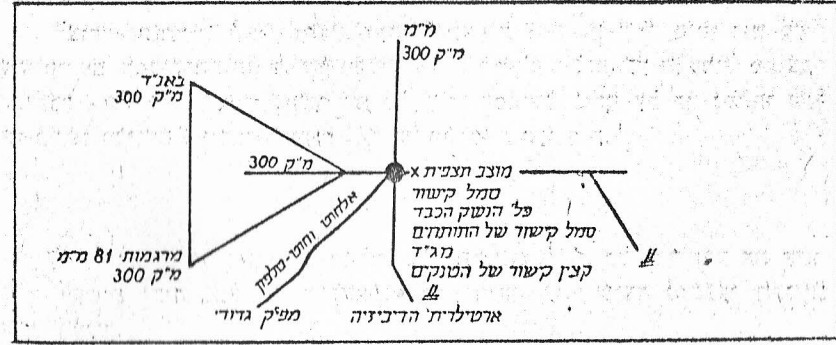
ירי התותחים והמרגמות תואם תיאום מלא עם תכנית פעולתו של הפטרול. מהשעה 0830 ועד ל-0840 היה עליהם לירות פגזי חנם על היעד וכן פגזי חנם ועשן על עמדות אויב מסוימות אשר צפונית-מזרחית, צפונית וצפונית-מערבית מן

עם כוח אויב, שעצמתו המשוערת עלתה כדי שתי כיתות, שנמצא בבונקרים שבקרבת נקודת-בקרה 6.

כל אימת שהבחין הצופה שבמוצב-התצפית בתנועת אויב איזו שהיא הונחתה עליה אש תותחים או מרגמות. בשעה 1045 הגיעו כל הטנקים לעמדות א, ב, ג, ו-ד' ופתחו באש על עמדות האויב שמצפון וממערב ליעד.

בשעה 1100, בקירוב, הצטרף טנק אחד אל שתי הכיתות הרובאיות שהיו נעות לעבר נקודת-בקרה 5, כשהוא יורה בעמדות האויב, נע הטנק עם הרגלים בשטפם את העמדות תוך כדי התקדמותם. אחרי כן נעו הכיתות-הרובאיות לעבר נקודת-בקרה 6, בעוד הטנק נאלץ לעמוד מלכת ולחזור אל נקודת בקרה 4, מחמת הקרקע המבוותרת. הרגלים התקדמו והשמידו את כל בונקרי-האויב ברימונים ובחמרי-נפץ.

מכאן טרק חיל-הרגלים את האזור כולו כדי לגלות עמדות אויב נוספות. במשך

מרשם רשת קשר האלחוט

כל הפעולה הזאת היו הטנקים, הארטילריה והמרגמות מנחיתים לסירוגין אש על עמדות אויב שמצפון ומצפון-מערב ליעד.

ב-1247 פקד מפקד הגדוד על הפטרול לסגת. שתי הכיתות-הרובאיות שבנקודת-בקרה 6 יצאו ראשונות. עם שהן ירדו מהיעד ראה סמל-המחלקה חיל-אויב יוצא בזחילה מהריסותיו של בונקר אחד. הסמל ושני אנשים רצו חזרה, תפשו בחייל האויב וגררו אותו אתם.

הכיתה-הרובאית האחרת והטנק שבנקודת-בקרה 4 החלו נסוגים אחריהם. משעזבו את ה"אי ג'יליס", החלו נסוגים גם הטנקים האחרים. בשעת 1344 הגיעו כל קבוצותיו של הפטרול לקר-ההתנגדות-הראשי או למוצב-הקרבת הקדמי.

תוצאותיו הסופיות של מבצע הפטרול הסתכמו בתשעה חיילי אויב הרוגים. עוד ששה חיילים שנאמדו כהרוגים, שבו מלחמה שנלכד, וששה בונקרים שהושמדו.

האבירות שלנו הסתכמו בטנק אחד שניזוק במוקש (הוא נגרר בשלום ע"י טנק אחר) ושני אנשים שנפצעו פצעים קלים באש מרגמות של האויב.

הפטרול זכה בתוצאות טובות נוספות. בין היתר, רכשו אנשי-התחלופת החדשים אשר במחלקה נסיון בפעולת התקפה ובעבודת הצוות של רגלים-טנקים. מבצע הפטרול העלה את רוח האנשים שנכפתה עליהם הישיבה בעמדת-הגנה יום אחר יום. השפעתו של הפטרול על רוח האויב באה לידי גילוי כעבור חודש ימים, עם צאתו של פטרול-לוחם נוסף לפעולה. משרק עבר הפטרול את קו-ההתחלה, ראו האנשים שבמוצב-התצפית "א" כ-30 מאנשי האויב עוזבים את "אי ג'יליס" בחפזה ובאי-סדר גלויים-לעין, ומוציאים לעצמם מפלט בגבעות שבצפון. הפטרול לא נתקל בשום התנגדות.

* * *

הפטרול-הלוחם של ה-11 בנובמבר, 1941, השלים את משימתו בהצלחה, בסבלו אבידות קלות ביותר. הבה ונעיין מהם הגורמים אשר תרמו להצלחתו.

ראשית, התכנון והתיאום היו מפורטים. כל המשתתפים תודרכו ביסודיות לא רק בתפקידיהם שלהם אלא גם בתכניות הפעולה של כל שאר החלקים המשתתפים בפטרול. גורם הצלחה נוסף היה קביעת נקודות-בקרה נוחות-לזוהי, שאיפשרו ליחידות לרוח על מקומן במהירות ובדייקנות. סיוע אש של מרגמות, תותחים וטנקים הועמד לרשותו של הפטרול. סיוע זה תוכנן כך, שניתן היה לבקרו וכן לבקשו, ולהשיגו, במהירות.

הנחתות אש מהירות לפי דרישה הובטחו ע"י טיווח מוקדם במרגמות ובתותחים. טיווח זה נעשה באופן שלא גילה את תכנית הפטרול. לטנקים היה חלק רב בהצלחת הפטרול. הם בודדו את אזור היעד באופן שאיפשר לרגלים לבערו ללא הפרעה.

תכנון, תיאום ושליטה — אפשר להשיגם באופן הטוב ביותר באמצעות מטה הגדוד, כפי שהם הושגו בפטרול זה. מפקד-הגדוד סייע לפטרול סיוע רב ע"י שהוא הקים והפעיל עמדת-בקרה מרכזית במוצב-תצפית, שדרכה קוימה שליטה על כל החלקים שבפטרול. על ידי כך לא זו בלבד שמפקדי הרגלים והטנקים נתפנו לפקח על יחידותיהם שלהם, אלא נתאפשר גם להנחית אש על אותם שטחים, שלא יכלו לצפות בהם האנשים המשתתפים ממש בלחימה.

הקמתה של נקודה מרכזית מופעלת על ידי מטה הגדוד, אין פירושה שמפקד-הגדוד עצמו מפקח על כל הפטרולים-הלוחמים שהוא משגר. אפשר הוא ירצה לנהוג כך לגבי כמה מהם, או אפשר ימנה אחד מאנשי מטהו לתפעל את נקודת-השליטה המרכזית.

סיבה נוספת להצלחתו של הפטרול הוא מציאות מערכת קשר שיצרה מגע בין כל חלקי-המשנה של הפטרול, וכן אמצעי-חליפין למקרי תקלה במערכת הקשר.

פְּלוּגָתָא : —

האמנם היתה נעצרת הדיביזיה?

בעקבות מאמרו מגרית המחשבה של לויט' קולונל א. פ. סויפט (שתרגמוו ניתן ב"צקלון" : — "כיצד נעצרה דיביזיה ז', בחוב' 11 ; ועל שום מה נעצרה הדיביזיה ז', בחוב' 12/13) פרץ ויכוח מעל דפי "ירחון כוחות-הקרב" האמריקאי, להלן — קסעים מחכימים מתוכו. מערכת "צקלון".

הערת המערכת של "ירחון כוחות-הקרב"

בלתי נמנע היה הדבר, כי יקום איזה איש-צבא ויביע את התנגדותו על השימוש שהשתמש קולי סויפט בשמה של הדיביזיה הראשונה לצורך תיאורו הדמיוני, בו עצר, כביכול, חייל אויב אחד דיביזיה אמריקאית שלמה, (בחוברת אוקטובר של ה"ירחון"). והנה התנגלו הזברים כך, שבעל-ההשגות הוא ידיו מניאז של ה"ירחון" — הקולונל שיפלי תומס — אשר אף הקשה מספר קושיות-לענין קולי סויפט. להלן ניתנים על ידיו מכתבו של קולי תומס ומענהו של קולי סויפט.

השגותיו של הקולי תומס

כקציין-רגלים לשעבר בדיביזיה הראשונה, הריני תוהה ובוהה! מה הניעכם לחשוב, כי ניתן יהיה להשיג דבר מועיל על ידי פרסומו של המאמר "כיצד נעצרה דיביזיה ז", פרי עטו של לויט' קולי אבן פ. סויפט. מסופקני אם מעולם היתה הדיביזיה-הראשונה כה מטומטמת. ביחוד ברצוני לשאול ארבע שאלות :

1. שעה שהדיביזיה כולה נעה במבנה-שדרה במרדף אחרי האויב, מדוע לא נמצאה פלוגת-הסיור הדיביזיונית בראש כדי לבצע את הסיור? מה היו מעשיו של קציין-המודיעין הדיביזיוני אותה שעה? הרי הוא-הוא קציין-המטה האחראי לביצועו של הסיור.
2. מאימתי מהלכים פטרול-רגלים לאורכו של כביש, ששורות עצים משגי עבריו, ומגמת פניהם אל כפר מוחזק-בידי-אויב?
3. מדוע לא נתקבלו כל ידיעות מצוותי ? ? ? ; מחוקרי שבויי המלחמה ;

לא היה רגע בשעת הפעולה כולה, אשר בו היה איזה גוף-משנה שהוא מחוסר מגע עם משנהו.

נדרש זמן כדי לתכנן פטרול-לוחם תכנון מדוקדק. יש לתדרך את האנשים, ולתאם כיאות את הגופים השונים. מפקדים וקציני-מטה המקצים משימות פטרול חייבים להביא בחשבון את גורם הזמן. יחידות המקדישות זמן מספיק להכנות — ולו גם פירוש הדבר שישוגרו פחות פטרולים — יבואו על שכון במשימות-פטרול שתבוצענה במיעוט אבירות.

סיוע אש מתואם עשוי להיות בעל חשיבות אינ-ערוד לגבי פטרול-לוחם. הפטרול שהוכרנוהו לעיל הוא רק מקרה אחד אשר בו בא סיוע מתוכנן על שכרו. אפשר ודוגמא זו יהיה בה משום עזר מעשי ליחידות אחרות, הן באימון והן בקרב.

3. מדוע לא נתקבלו כל ידיעות מצוותי המודיעין; מחוקרי שבויי המלחמה; ממפענחי התצלומים. מהמודיעין-הנגדי; מהצוות לעקיבה אחר "סדר-המערכה" של האויב?

4. מדוע, כאשר קצין-המודיעין נעדר, פלוגת-הסיוור איננה במקומה ורמת המודיעין — כמוה כאפס. מדוע, בתנאים אלה התגלו — ולו למשך חמש דקות — מפקד-הדיביזיה, מפקד-הרגימנט ומפקד-הגדוד כשהתיצבו על קו-הרקיע במקום שהודגם כבר כי הוא נמצא במטחוי-רובה מן העיירה, שידוע כי היא תפוסה בידי-אויב? כל סמל הגון בן הדיביזיה ה-1 היה מתפרץ בצעקה: "שכב, אתה, בן כלבה". בטוחני כי קציני הדיביזיה-הראשונה ואנשיה לא היו אותם שוטים, כפותים-לכבישים, כפי שמתארם הקולונל סויפט. כל מי שלחם אי-פעם באירופה, יודע כי אילנות הגדלים ברוחים קצובים לארכם של דרכי המלך, הם חלום-משאלה של הקלע. מבין אני כי לעיני הקולונל סויפט ניצבה מטרה שונה בתכלית, שעה שכתב את המאמר, אך מדוע בחר לשים ללעג ולקלס את הדיביזיה-הראשונה המהוללת. ומדוע פרסמתם אתם את דבריה — זה נעלה מהשגתי. אין המאמר בא אלא לשים את הטובה שבדיביזיות צבא ארה"ב מטרה לשנינה ולשמצה, וכמוהו כערעור רוחו של הצבא.

קול. שיפלי תומס, בדימוס

היי אורצ'רד, פנסילבניה

הגשנו את מכתבו של קול' תומס לעיון לקולונל סויפט, והרי תשובתו:

תשובתו של הקול. סויפט

אל העורכים:

בהעלותו את צד-המודיעין שב"כיצד נעצרה הדיביזיה", פתח הקולונל תומס בנושא מענין עד מאד, נושא שאשמח לבררו עמו, אם באופן אישי, על כמה כוסות בירה, ואם מעל דפי ה"ירחון".

ראשית כל, הרינו משתייכים לאותה קבוצה. אם כי נסיוני בשטח המודיעין מצומצם בהשוואה לנסיונו-שלו, הרי ששירתי שלוש שנים ומחצית-השנה בתפקידי מודיעין, ואני שותף עמו בעניין שהוא מוצא במודיעין ומאמין כמוהו בחשיבותו. לא זו בלבד, אלא שארע ואנו חברים-לכיתה בבית-הספר לפיקוד-ומטה שבמחזורת-ליבנורת; שם רגילים היו להחדיר בנו החדר היטב את הכלל: "קרא בעיון את נתוני הבעיה שלפניך". היה קורה אפילו שם — וכמוכה, קרה אף כאן — כי אחדים מן הקוראים בבעיה הגיעו למסקנות השונות בתכלית מאלה שהתכוין להן מלכתחילה מנסחה של הבעיה. הקולונל תומס ואני, שנינו מליצי יושר לדיביזיה-ה-1, הוא טוען כי זוהי הטובה שבדיביזיות ארה"ב, שעה שאני הייתי בה, חשבתו אף אני כמוהו, אולם לגבי התקופה אליה יחסתי את סיפורי לא אוכל לומר יותר מאשר: יתכן מאד כי היתה זו אז השניה בכל דיביזיות ארה"ב במעלתה, מובטחני כי מעבר

להודיה כזו לא ירחיק-לכת אף אחד מאלה שנמנו, בשנת 1945, על אחת הדיביזיות הלוחמות האחרות שבצבא ארה"ב; שאילו היה כן — הרי היה הצבא, ב-1945, מגיע לאמיתו של הדבר לגיהנום¹, תחת להגיע אל רומא, טוקיו וברלין, כאשר באמת עשה.

אך ביחוד רוצה אני ללמד סנגוריה על הדיביזיה ה-1 שלי, כפי שהיא תוארה בספור, אשר למודיעין ולסיוור, הריני טוען כי הוא היה טוב עד מאד. לגנרל אפלטון במסרו הודעות כי הגשרים שלארכו של הויגניץ פוצצו. הוא ידע כי רשת הדרכים לעבר דרום היתה במצב תקין, אך לא היה בכך משום תועלת לגביו, אלא אם כן יכול היה לצלוח את הנהר. הוא ידע כי רשת הדרכים המוליכות צפונה לא היתה טובה ביותר. כן ידע כי הגרמנים היו נסוגים לעבר השטח-הנישא שבאותה סביבה. הוא ידע כי הגרמנים שבגורתו של רגימנט-הרגלים ה-18 היו מסתלקים והולכים, וכי ההתנגדות בכביש שלארכו נע הרגימנט היתה קלה. הוא קיבל אינפורמציה זו מקצין-המודיעין שלו, שהיה עטוף עד מאד במשך עשרים וארבע השעות האחרונות — כתמיד בעתות הבקעה. קצין המודיעין היה ממצה אינפורמציה זו מדוחות שהוגשו על ידי הצוות שלו לעקיבה אחרי "סדר-המערכה" של האויב, מפענחי-התצלומים שלו, חוקרי שבויי-המלחמה שלו, סוכני המודיעין-הנגדי ופלוגת-הסיוור הדיביזיונית שלו. פלוגה זו דוקא, בשיתוף עם קציני-סיוור מהנדסי-הדיביזיה, שיגרה פלגות לסרוק את הויגניץ, ופלגות אחרות שלחה לסרוק את רשת הדרכים שמצפון וממערב. הן, כמוכן, סרקו את הכבישים ממזרח לגרוסהיים וממערבה, אך מבשרם כבר חזו את הלקח המר, שאין משתרבבים דרך אותן עיירות גרמניות קטנות, אשר על הרחובות הצרים המפותלים שבהן, ועל בנייני האבן הפכדים, היו מקום אידיאלי לעריכת מארבים, ביחוד לכלי-רכב "רכי-עור" אשר בהם מצויידים הסירי-הדיביזיוניים. אפשר היה להם לסירי-השואיר את כלי-רכבם במקום מחבוא, לשלוח פטרול-רגל אל גרוסהיים, ולרוח אחר-כך שנתקלו בגרמנים מספר. אולם דברים אלה התרחשו עשרים-וארבע שעות לפני הגיע החוד של פלוגה זאב, ואינפורמציה זאת היתה ישנה כשגל דאשתקד, שעה שנורה הקורפורל ריברה. אך מאחר שהדיביזיה היתה נעה במהירות כזו, הרי שאותה פלגה מפלוגת-הסיוור פשוט דילגה על גרוסהיים, כדי לבצע סיוור ארוך-טווח במרחק של מהלך-יום מהגיטות הקדמיים. קיצורו של דבר, פלגה זו פעלה כאשר היה עליה לפעול, אלא שהיא לא סיפקה אינפורמציה שלמה על המצב בגרוסהיים כפי שהיה ב-1400, 20 באפריל 1945; אולם לא מפקד הדיביזיה ולא קצין-המודיעין ציפו לכך כי אכן תמסור אינפורמציה שכזו.

קצין המודיעין ידע כי זמן ידרש כדי לאסוף את הדוחות של צותי המודיעין שלו, להשוותם אהדדי ביקורתית, לנתחם ולהעריכם ולהפיצם. לנוכח המצב המשתנה

(1) "להגיע לגיהנום" — סידורו באנגלית: לרדת אל שפל המדרגה, להגיע לכליון.

ומתחלה במהירות, ידוע־ידע כי מרבית האינפורמציה ה"טריה" תהא באה לא רק מפלוגת־הסיור שלו, אלא אף ממחלקות־המודיעין־והסיור הרגימנטליות, וביחוד מגופי־המשנה הקדמיים; במקרה דנן — מפלוגה זאב, מיודעתנו הטובה, הדוחות שהגיעו מפלוגה זאב היו משיב־עירצון בתכלית, עד ל־1400 ב־26 באפריל, עת קמה בלבול קלה ברשת המודיעין הנפלאה שכוננה, ואילו קציני־המודיעין, תחת להרבות בלבול במצב המבולבל בלאו הכי, על ידי שליחת דרישות בהולות לידיעות אל רגימנט־הרגלים ה־18, הוסיף לעסוק בשקט במלאכתו ולהמתין להתפתחויות נוספות במצב. בינתיים הכין את הערכות־המודיעין שלו ותכנן את נספח־המודיעין שלו לפקודת־ההתקפה אשר ידע כי תבוא, בהשאירו ריוח לדוחות פטרולים אחרונים, לכשיגיעו. משנכבשה העיר נתאשרו הערכותיו כמדויקות להפליא, והריני חוזר ואומר כי הוא היה עושה את מלאכתו, ועושה אותה טוב.

אולם, אילו היה הקמ"ן בגדר האדם יודע־הכל — כפי שסבור כנראה הקולונל תומס, כי כזה צריך היה להיות; אילו קבע מיד כי הגרמנים גמרו ואומר להגן על גרוסהיים; אילו איכן במדויק את עמדותיהם כולן; אילו בדק ומצא כהיותם את עצמת כוח האדם, את סוגי הנשק ואת מיני היחידות במקום, ואילו הפיץ את כל החומר הזה בקרב גופי־המשנה הקדמיים תוך כדי דקות ספורות, כי אז היה קצין־מודיעין גדול. אלא שגם אז לא היה לאל ידו לחסוך לדיביזיה את הזמן שנדרש לה, ואת האבידות שסבלה, כדי לכבוש את היעד, אלא אם כן היה בא לכלל ידיעה, בכוחה של איזו סגולה טמירה, כי המפתח להגנת גרוסהיים היה הטוראי מילר, ואילו ידע היכן נמצא אותו טוראי מילר, ומה היו מעשיו ב־1400 של ה־26 באפריל. זאת ועוד: אילו סח הקמ"ן לגנרל־המפקד שלו כי יש בכוחו של אדם יחיד לעצור את הדיביזיה־הראשונה למשך עשרים־וארבע שעות, אפשרות אשר עדיין סבור אני כי תתכן בהחלט במצב כזה, מתקבל־על־הדעת כי הגנרל היה מוסר אותו למוסד חולי־הרוח, הרי שאם הצגתי את הדיביזיה ה־1, בסיפור זה, ללעג ולקלס, אנא אל תתלו את הקולר בצוארי קציני־המודיעין שלי או בסוכניו, טוען אני כי הם עשו את כל אשר ניתן היה לצפות מהם — ואף למעלה מזה, אשר להתקדמותה של פלוגה זאב לארכה של שדרת עצים, הרי שרוצה הייתי לדעת, אם תמצא איזו יחידת רגלים, באירופה או במקום אחר, אשר — משנותק זמנית המגע עם האויב — לא געה בשורותיים לארכו של כביש, שורה בכל צד, כפי שעשתה פלוגה זאב, אילו היו עושים את דרכם על פני נאות־הדשא של אירופה, תוך הצעות והסתכלויות לימין ולשמאל, בתנאים שכאלה, כי אז היו עדיין תקועים שם, פלוגה זאב לא עוד היתה כפותה־לכביש לאחר שנורתה היריה הראשונה, אך אלמלא געה לארכם של כבישים שעה שניתן לה לעשות כן — כי אז היתה נוהגת באיולת, זכרו גם זאת: פלוגה זאב היתה נתונה בתנועה מהירה במשך שעות מספר, ועל פני קילומטרים מספר, קודם שטואטאה מהכביש, ובכך, אילו החליטו כל יחידות הרגלים להמנע מכבישים ולנוע בלא־דרך — תמרון הגחל־זמן, אך אשר, מודה אני בכך, הוא הכרחי לעתים —

מי היה מטהר או את הכבישים בשביל הארטילריה ושיירות־הכבודה הדיביזיוניות? איני יודע דרך טובה יותר לאבד כלי־רכב מאשר להניח להם כי ינועו בכביש שלא טוהר מקודם ע"י הרגלים, ומשאבדו כלי רכב אלה, חזקה כי ימצא מישהו שיקרא קריאה גדולה לאיזו יחידת־רגלים, כי תבוא ותסיר את מחסום־הדרך; מכל מקום נראה, איפוא, כי מוטב לרגלים לעשות את המלאכה בהקדם.

אשר להחלטתו של הגנרל אפלטון להתקדם בכביש בשדרה דיביזיונית, רגימנט בעקבות רגימנט, הרי שסבר פרשתי את טעמי לכך — המהירות, הוא ידע, כי הגרמנים יריבים מסוכנים הם משנמצא בידם הזמן להתארגן ולהיערך. אבל, אם תבקיע כחתך הסכין על פני גורת חזית צרה ותתפשט מהר באזור העורף שלהם, כי אז יהיו גרמנים רבים באים לכלל הכרה כי הם נחלו תבוסה, ושעה שגרמני יודע כי הובס — הוא נכנע. אמנם נעצרה הדיביזיה למשך עשרים וארבע שעות, אולם האינפורמציה שהיתה בידו הראתה כי גאלץ היה להקדיש לפחות אותו משך־זמן להקמת גשרים או להתקדמות דרך השטח־הנישא שמצפון, בעל אפשרויות־ההגנה המצויינות, לפיכך טהען אני כי הצעדים אותם נקט מפקד הדיביזיה שלי היו מוצדקים, אם כי מכיר אני ובכך שיוהרה ויומרה הן מצדי, אם אני מעמיד את עצמי כבר־סמך במה שנוגע לניהולה של דיביזיה. הייתי מעריך את הדבר, לו קורא מקוראי, שהוא מפקד־דיביזיה מנוסה, בין בפועל ובין לשעבר — היה בא לישועתי בתחום זה, או מתקן אותי אם שגיתי.

בהחלט נוטה אני להסכים כי לא צדק הגנרל אפלטון בכך שחשף עצמו במוצב־התצפית־הגדודי, ובכך הודה הגנרל עצמו. אירע לגנרל וושינגטון כי כמה מסוסיו נורו והופלו תחתיו שעה שקידש מסע־מלחמה על ברדוק²). הגנרל לי צווה ע"י אנשיו לחזור לעורף שעה שהיה במסע־המלחמה „בישימון"³). בזמנים קרובים יותר אלינו נהרג הגנרל באקנר במוצב־תצפית באוקינאוה, ועוד מעשה, אשר יש לי אודותיו ידיעה ישירה יותר, בגנרל מק־ארתור, שטייל לו באין־דאגה בתוך שטח שורץ צלפים בשכנותו של כפר קטן, סאן־מנואל, שבלוזון, בשנת 1945. אך נראה שאין מי שימתח בקורת על יכולתם או סמכותם כמפקדים בגינם של משגים אלה. זכורים גנרלים שקיימו דיונים במוצב־תצפית שהיו מרוחקים מרחק הקטן מ־500 מטר מן האויב, ולא נפל. יכולתי להזכר לפחות במקרה אחד, בו התייעצתי עם גנרל במוצב־הפיקוד־הגדודי שלי, בתנאים דומים, תקוה אני כי עדיין מוסיפים הגנרלים לנהוג כך, אם לזאת טמטום יקרא, הרי שיש לנו מספר רב של גנרלים מטומטמים, שיצאו להם מוניטין המעיד על ההיפך. אני נוטה להעריך גנרלים כאלה יותר משאני נוטה להוקיעם.

מקוה, אני כי יש בכך משום מענה לשאלותיו של הקולונל תומס, סבורני כי אפשר היה לענות עליהן, לסיפוקו של השואל, באמצעות שיחה ישירה מעל לאותן כוסות בירה שהוכרתי, שכן שאלות ותשובות גם יחד נראה שהן נעשות חריפות יותר משהן ראות־אור בדפוס; אך יתכן כי ביום מן הימים תמצא לנו שעת־כושר

תמרונים יוגוסלביים. 1953

בעיני אנשי צבא צרפתיים

משלחת צבאית צרפתית נענתה להזמנת ראש המטה הכללי של הצבא היוגוסלבי והשתתפה בתמרונים הגדולים של הצבא היוגוסלבי בין ה-18 ל-26 בספטמבר 1953. ראש המשלחת היה הגנרל קרולה בלוית שלושה קצינים גבוהים מצבא היבשה. המשלחת הושלמה ע"י הנספח הצבאי הצרפתי בבלגרד וארחו אותם קציני מחלקת הקישור במטה היוגוסלבי, אשר שקדו כמיטב יכולתם לעשות את ביקורם למענן ונעים גם יחד. הודות לכך יכלה המשלחת לא רק לעקוב אחרי התמרונים בתנאים הטובים ביותר, אלא אף לקבל התרשמות מהירה, ובכל זאת די מקיפה, מן המסגרת בה פועל הצבא היוגוסלבי את פעלו.

***

התמרון "פלנינה" (Planina), אשר השתתפו בו כמשקיפים, היה מושתת על נתונים האופייניים לאותן ארצות אשר אינן חושבות לפתוח במלחמת-תוקפנות, ואשר יודעות כי את מבצעייהן תצטרכנה לפתוח בתמרון-משהה, במגמה ליצור את התנאים להתקפת-נגד.

זה היה הנושא אשר על רקעו התיצבו זה-מול-זה, בשטח הגליל-הצבאי של זגרב, הכוחות המתמודדים. מתפקידם של הכוחות ה"כחולים", הבאים מצפון-מזרח, היה לכבוש את טריאסטטה — ע"י שתי פעולות; אחת מהן, המבוצעת ע"י הארמיה הרביעית, לפי הציר הכללי קפוסבר-קופריבינצה-זגרב, נתכונה להשתלט תחילה על זגרב.

תפקידי הכוחות ה"אדומים" שהוטל עליהם לחפות על זגרב, היו:

— תחילה, לנהל פעולה משהה, החל בבקעת נהר הדרכה.

— אחרי כן, לעצור את האויב, תוך הצמדות אל שלוחותיו המזרחיות של הזגרבסקה גורה (גוש הררי אשר משתרע במרחק של כמה קילומטרים צפון-מזרחית

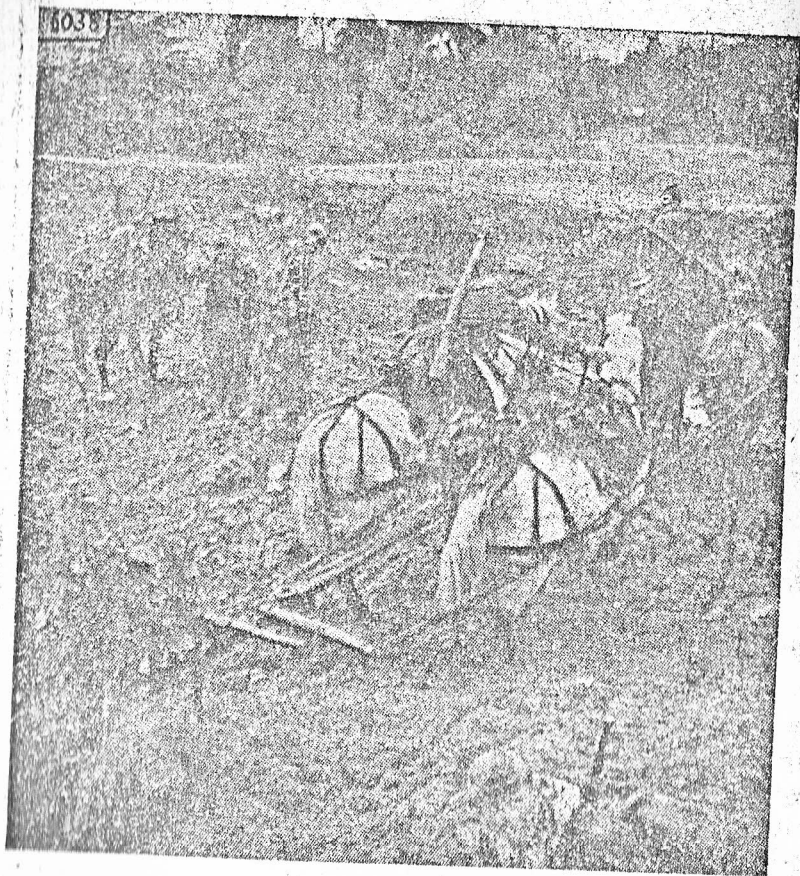
ללבן בעיות אלה. אם יש בכוחו לשכנעני כי נמצאה בידו קצין-המודיעין של הדיביזיה ה-1 אינפורמציה שלמה ומדויקת על כל עיר ועיר שבעברה דרכה; כי היא נעה בלא-דרך באותה מהירות ולאותו מרחק כאשר נעה בכבישים; כי מפקדיה תמיד מפקדים מעולים היו, אך לעולם לא התגלו לעיני האויב — כי אז אודה אני כי הדיביזיה ה-1 היתה לאין ערוך הטובה שבדיביות ארה"ב, אפילו טובה מדיביותי שלי. מאידך גיסא, אם לא אצליח לשכנעו כי לא שמת בסיפורי את הדיביזיה ה-1 מטרה ללעג — אשא אני בדמי אותן כוסות בירה.

לויט-קולי, אבן פ. סויפט.

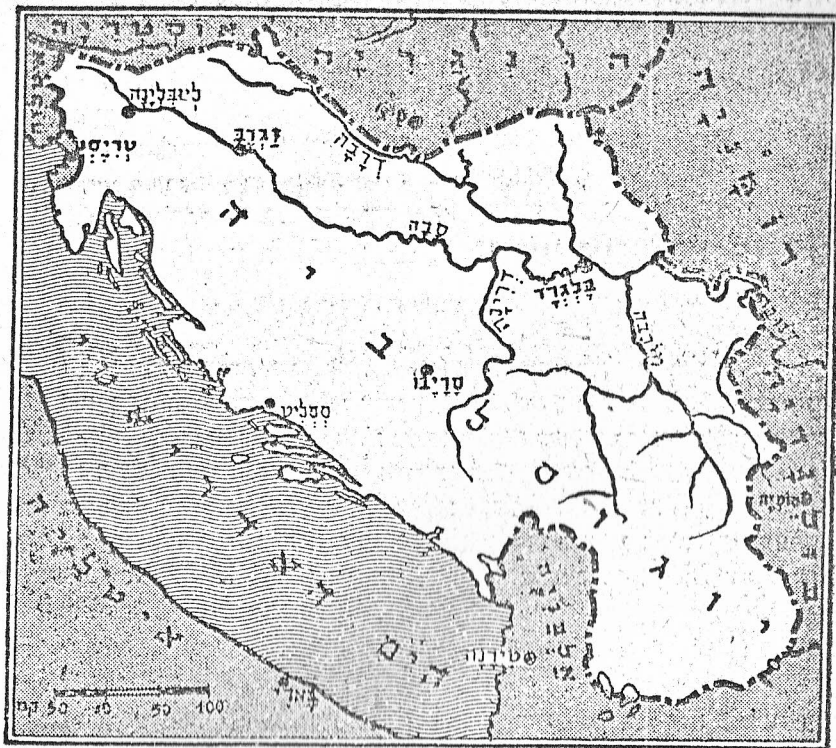
מצודת-בנינג, ג'ורג'יה.

הצדדים המיוצגים בשטח האפשרות לנהל את פעולתם באורח חפשי. סכימה של מסגרת אסטרטגית זו ניתן בתרשימים מס' 1 ומספר 2, אשר דומה כי אין צורך להסבירה נוספות.

בדיקתו של נושא התמרון בשטח, במימדים אמיתיים של גייסות מופעלים, הוגבלה למבצעים של הקורפוס הראשון ה"כחול" והקורפוס התשיעי ה"אדום", אשר פעלו בקרבתו הבלתי-אמצעית של ציר-הכביש זגרב — קופריבניצה. השטח בו נרחשו פעולות אלה — שני חלקים היו בו, שפני-אדמתם שונות: השטח שמצפון לכביש זגרב — קריובצי הגו מכוסה צמחיה ומפוצל מאד לתאים-

סוסים עשויים לעבור בדרכים בהן שוקעות מכוניות (תמונתו, 1953, ביוגוסלביה)

יוגוסלביה: — במתו האיסטרטגית של תמרון-הסתו, 1953

מזגרב), וכן אל גדות הנהר לוניה (25 ק"מ מזרחה מזגרב), כדי לזכות ע"י כך בשהות מספקת לצורך ריכוזו של "גוש מתמרן" אשר נועד להתקפת הנגד. — ולבסוף, לאסור קרב תוקפני במגמה לשבור את המערך ה"כחול" — ולנצל את ההצלחה ע"י תמרון משולב של יחידות משוריינות ומוטסות.

הנושא של התמרון תוכנן במיוחד על-מנת לאפשר התאמנות המטות והגייסות בפעולות הקשות הנדרשות לצורך מבצע-משהה, וכן לצורך ניצול ההצלחה. הנושא נתכון להתפתחותם של תמרון "כחול" ותמרון "אדום" בדרג של ארמיה, — כשעל ידי-כך מוצבים מבצעי התמרון במסגרת מציאותית, בה היתה למפקדים של

בלשון הצבאית הצרפתית — ריכוז-כוחות, אשר נועד לביצוע התפקיד הניד במבצע התקפה או התקפת-נגד.

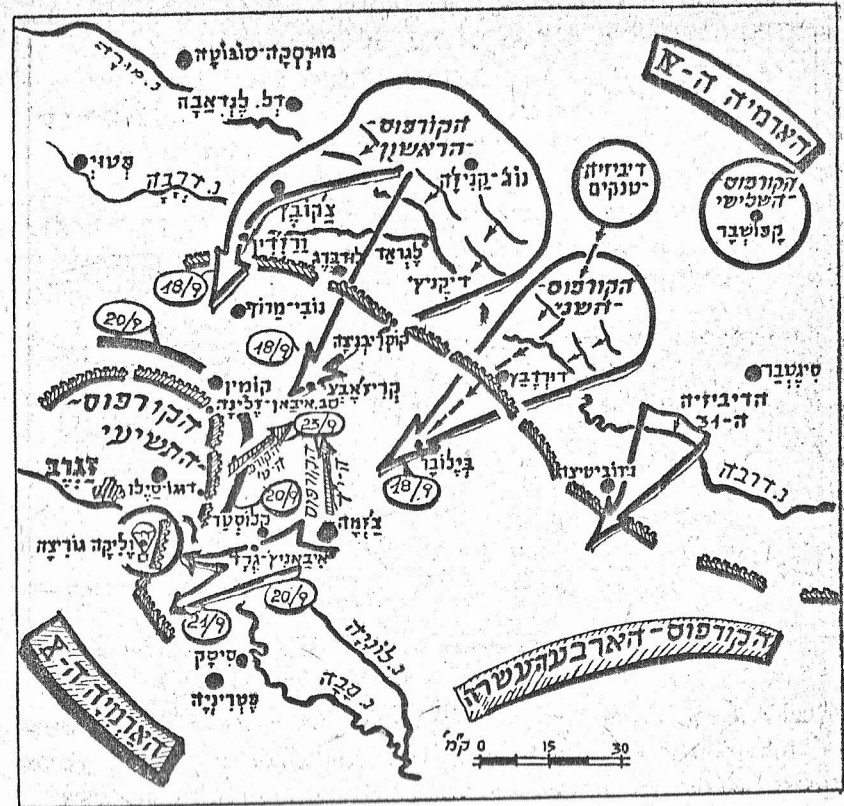

זירת ההתפתחות האופרטיבית של התמרון בצפון יוגוסלביה.

לעתים של עציונותא ושיחים ולעתים של אילנות גבוהים. שטח זה מתאים להפעלת טנקים; שדות התיירס שבו מהווים אזורי-תנועה מצוינים בשביל חיל-רגלים. אולם התכונה המיוחדת העיקרית בה נבדל שטח זה מחבליה של אירופה המערבית היא דלות רשת הכבישים. עורק-דרכים אחד בלבד שמשתרע לכל רוחבו של השטח, והוא במצב אחזקה טוב, וכושר תעבורתו רב, חוצה את האיזור, מחוץ לכביש זה — זגרב-קריובניצה-קופריבניצה אין למעשה שום דרך אחרת, אשר אפשר לסמוך עליה בכל המצבים. במיוחד יש לציין כי חסר כל עורק-תנועה טוב "רוקאדי" — דהינו, המשתרע במקביל לקו-החזית המשוער ומאפשר העתקת כוחות לרוחבו של המערך (בכיוון "לאטראלי"), אם לכאן ואם לכאן, משירד גשם, הופכות הדרכים קשות מאד לתנועת כלי רכב מנועיים.

נקל להבין את החשיבות אשר נודעה בעיני שתי המפקדות היריבות לשליטה על כביש זה, שלאורכו התפתחו ההתקפות והתקפות-הנגד.

הכוחות אשר השתתפו בתמרון "פלנינה" הגיעו לששים אלף איש, וכשני שליש מאלה — הן של הפיקוד והן של הגייסות — היו אנשי המילואים אשר באו להשלמת היחידות הסדירות בתוקף הקריאות-להתייצבות האנכיות. על אף זאת, היו אנשי כל היחידות — ש"גשתפשו" כרבעי תוך חודש וחצי של חיים

מקרא:	נוכעים	גוטי-צבא	מערכי-נוגן	נחיתה בן האויר	סוגי-התנועה והמוצבים
"אדומים"					
"כחולים"					

תרשים מס' 1. התפיסות האופרטיביות:

התקפת ה"כחולים" — והתקפת-הנגד של ה"אדומים" (הגופים הפועלים במתכונת שלמה, ובמצבת-מלחמה, הם הקורפוס-הראשון ה"כחול" והקורפוס-התשיעי ה"אדום") המועדים שליד חציה-המבקעים השונים מסמנים את התפתחותם בזמן של מבצעי התמרון — הן אלה ה"אמיתיים" והן אלה ה"מדומים".

תאים; הוא מצריך פעולות של גופי-משנה בנפרד, ואינו מאפשר את הפעלת חיל-השריון בגושים ניכרים, ואילו בדרום משתרע מישור שפוזרות בו חורשות,

בשדה — בהחלט „מעור אחד“; וקשה היה למסתכל להבדיל בין החיילים הסדירים ובין אנשי-המילואים בפלוגות אלו, העירות, המאומנות וללא מפגרים ומדובים. הופעה חיילית אחידה ומדוקדקת; הגילויים החיצוניים של מתן-כבוד לבכירים בדרגה אשר קוימו ללא התרשלות; הסדר שבשירות הרכב המרובות, הן רכב מכני והן רכב גרור-סוסים — כל אלה העידו על המשמעת המושרשת בחייל היוגוסלבי.

לרשות הצד ה„כחול“ התוקף, אשר בראשו עמד מטהו של הקורפוס-הראשון, היו דיביזיות-רגלים אחת (דיביזיות-הרגלים ה-19) ורגימנט חיל-פרשים בן 3 גונדות (אסקדרונים).

אצל ה„אדומים“ קיים את הפיקוד מטה הקורפוס-התשיעי, אשר היה עליו להכניס לפעולה בזה-אחרי-זה את דיביזיות-הרגלים ה-11, רגימנט אחד מדיביזיות-הרגלים ה-12, בריגדה משוריינת אחת — ואתם את היחידות הנמנות אורגנית על „גייסות מפקדת הקורפוס“ (בתוך אלה — רגימנט ארטילריה-כבדה); וכן יחידות מ„גייסות מפקדת הארמיה“ ומתוך העתודה-הכללית. מהן יצוין רגימנט חיל-פרשים בן 3 גונדות; ולבסוף — יחידה מוססת בעצמת גדוד.

כדי להעריך הערכה מדוייקת את הכוחות אשר הוכנסו לפעולה יש לזכור כי העצמות של יחידות ועוצבות אלה הן קטנות מאלו של, למשל, היחידות הצרפתיות המקבילות. דיביזיות-רגלים מונה בערך 10.000 איש, רגימנט-הרגלים — 1500 איש, הגדוד — 400—450 איש; הבריגדה המשוריינת כמוה, בערך, כ„קבוצת שריון“ אחת, וגדוד-טנקים — הנו מעין גונדה צרפתית בעצמתו.

בין שני יריבים אלה היו נתונים כוהות צבא, מרובים בודאי במספרם, אשר הופעלו לצרכי השיפוט ולביום מתן-האש. הם היו ממש צד שלישי, אשר לרשותו עמדו אמצעים וציוד רבים, ועליו ניצח מטה מיוחד-לכך שלרשותו רשת-קשר משלו. אכן, חשיבות מיוחדת מייחסים לביום-האש — דבר המקנה לפעולות היריבים אופי מציאותי ביותר, שטמונה בו ברכה רבה לאימונן של היחידות המופעלות.

הצגות-האש מגיעות לעתים לידי מימדים גדולים מאוד, כמו בשלב האחרון של התמרונים, בו היתה אפשרות לראות הכנה-ארטילרית בת 15 דקות, על פני חזית של כ-7 ק"מ וכן ירי הארטילריה היריבה, אשר עסקה במתן אש-חוסמת ואש ההכנה הנגדית. מנגנון השיפוט, אשר לרשותו אמצעים וציוד ניכרים, שאפשרו קביעה מהירה של הערכות לתוצאות פעולותיהן של היחידות הקטנות, השאיר מצד אחד לשני מפקדי היריבים את חופש הפעולה בהנהלת חלקם בתמרונים, ומצד שני — הניח למנהלת התמרון את האפשרות לקיים את לוח-הזמנים הכללי אשר נקבע מראש.

מעל לראשיהם של שני הצדדים תרם חיל-האוויר, אשר יוצג ייצוג רחב מאד, את חלקו ביצירת אוויר-שלי-קרב.

***

אין ענין לתאר את כל הפעולות אשר התרחשו לנגד עיניה של המשלחת. בהיותה נהנית מחופש גמור, יכול יכלה הן לעקוב אצל המטות אחרי התפתחות המצב והן לבקר ביחידות המופעלות, והיה באפשרותה להעריך נכונה את טיבם. הן של אלה והן של אלה, בדרך זו ניתנה לה ההודמנות לעמוד על איכות סגל המפקדים ועל יעילות האימון.

חייל-הרגלים, המגוייס מתוך המוני האיכרים (אשר עיקר אמצעי-התובלה אצלם עדיין מהוות הרגלים), — מסתפק במועט, חזק בגופו, וקיצורו של דבר: איכותו בלתי-שכיחה הנה. הוא מגלה גם כושר-סבילות והתלהבות, ונראה ממש ליכול ללכת ימים ולילות ולחיות בחניית-שדה במשך חדשים, הוא דואג להסוואה, ומשנתעכב במקום, ואפילו לרגעים מספר, מיד הוא מניח את רובהו ומתחיל להתחפר. הוא מנצל היטב את מבנה-הקרקע כדי למצוא אפשרות להתקדם, אולם אין הוא משתמש באופן שיטתי בהסתננות. איכותו של החייל הזה מבארת במידה רבה את ההצלחות שזכה בהן הצבא-העממי היוגוסלבי, אשר השכיל לעמוד בפני הדיביזיות הגרמניות והאיטלקיות מ-1941 עד 1945.

כל האמור לעיל יכול להיאמר גם לגבי התותחן, אשר אי-אפשר היה, כמובן, לבדוק באיזו מידה יש לו יכולת מובהקת בירי-ממש. אולם אין ספק כי לארטילריה מקום נכבד מאוד בצבא היוגוסלבי, הן מבחינת מספר הקנים והן מבחינת איכות משרתיה. הציוד עודנו מעשה-שעטנו; החל במרגמות של 120 מ"מ, המשך בכלים גרמניים בני 150 מ"מ, וגומר בתותח האמריקאי בן 155 המ"מ.

הפעלת הארטילריה תוך שילוב עם חיל-הרגלים הנה בגדר כלל; והקשר בין שני החיילות מקוים לפי אותם העקרונות כצבא צרפת.

החשיבות אשר מייחסים לשיתוף הפעולה בין הארטילריה לחיל-הרגלים הנה מודגשת הדגשה מיוחדת — וכבר צוין הדבר לעיל — ע"י הדאגה והשקידה בהן מביימים בשטח את אש הארטילריה של שני הצדדים.

כדאי גם להזכיר כי לצורך ההתקפה אשר סימנה את התחלת האופנסיבה הנגדית של ה„אדומים“ הופעלו שלוש „ארטילריות דיביזיוניות“, כל הארטילריה של קורפוס-הצבא ויחידות מתוך העתודה-הכללית — וזה לצורך הכנה ארטילרית בת 15 דקה ובשביל מתן תמיכה ביחידות הדרגה-הקדמי.

הוא הדין לגבי חיל-האוויר, אשר הפעלתו נועדה לסיוע בלתי-אמצעי לדרגים הקדמיים. יחידותיה של האוויריה מצורפות אל עוצבות כוחות-היבשה ומופעלות ישירות על יד מפקדותיהן של אלו. הארמיה של כוחות-היבשה, אשר נתמכת ע"י קורפוס-חיל-האוויר, מצרפת אל הקורפוסים שלה דיביזיות-אוויר, הקישור בין

כוחות היבשה לכוחות-אוויר מאורגן לפי דוגמת הקישור חיל-הרגלים — חיל-תותחנים. קישור זה מקוים, בראש ובראשונה, ע"י כך שליד מפקד הקורפוס של גייסות קרקע נמצא או מפקדה של עוצבת-האוויר המצורפת אליו או לפחות סגל קישור, שביכלתה להפעיל לקרב את כוחות האוויר המתאימים.

השתתפותם של כוחות-האוויר היתה במימדים ניכרים; כך, במשך היום הראשון של התקפת-הנגד, אושרו לקורפוס התשיעי 140 טיסות-מטוס, כדי לתמוך בהתקדמותן של שתי דביזיות-רגלים.

נוכחותה המתמדת-כמעט של האויריה, גורמת לגייסות דאגת-יתר לחיפוש אחרי המחסה בפניה; ויכלנו לראות פעמים רבות עד כמה הדאגה למחפה הפכה לפעולה אינסטינקטיבית ממש.

כשהגענו למוצב-הפיקוד של הבריגדה המשוריינת ה"אדומה", היוונו תוך כדי דקות ספורות את הרכב שלנו אל מחסה העצים, ונוסף לזה הסוהו בענפים כדי למנוע התגלותו של כל ברק שלא במקומו. הבריגדה המשוריינת הזאת ניצלה באופן יוצא מן הכלל את אפשרויות הקרקע, ועד כדי כך שהיתה לבלתי-נראית כמעט. באותו אופן עצמו, דאגו להסוואה במוצב-הפיקוד של הקורפוס התשיעי ה"אדום", אשר חנה בתוך יער של אילנות גבוהים (אשר היה מתאים לכך ביותר ממילא), עד כדי כך כי ענפים הושמו על פני שבילי הרכב וההליכה, על מנת למחוק כל עקבות של תחבורה ביער. על קצין מיוחד מוטל התפקיד לתכנן ולהפעיל תכנית מקיפה של הסוואה.

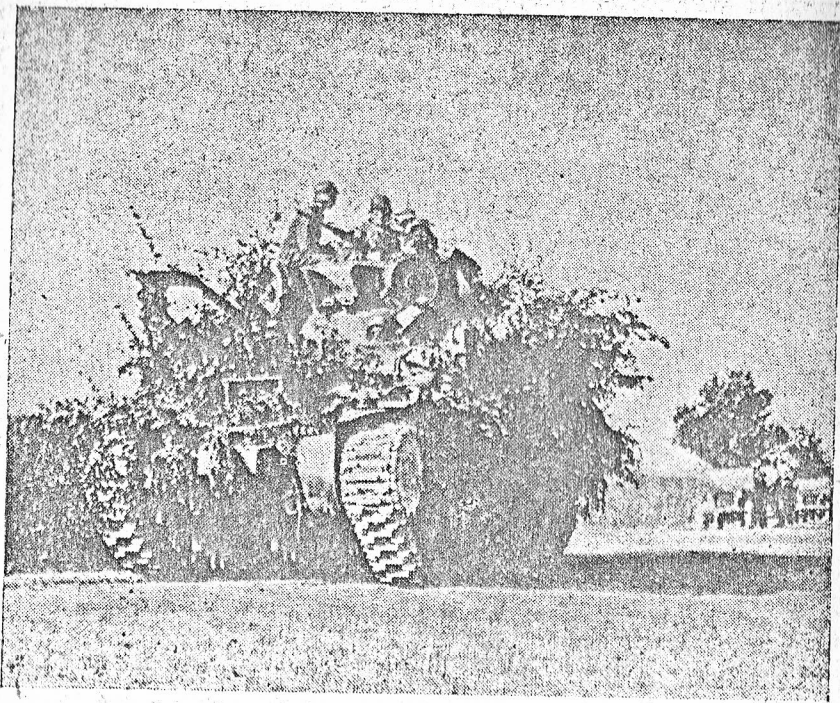
אותה דאגה עצמה רואים גם ביחידות הקטנות; והיה צורך לעלות ממש על התותחים האנטי-טנקיים בני 57 המ"מ והמשאיות-הגוררות שלהם, בטרם יכולת לגלותם בתוך שדות התירס.

מצד שני, אין ספק שלאוירונים היתה אפשרות למצוא מטרות "משתלמות" הרבה יותר, לארכם של הכבישים המועטים. אין להשתומם על כך, בשים לב למידת הרויה של רשת הכבישים ברכב ובארם.

על אותו ציר גופו היו חייבים להתקדם; הרכב גרור-הסוסים הרב של חיל-הרגלים, מרתמי-הסוסים של הארטילריה, הטרקטורים החדישים של הארטילריה הכבדה, הטנקים על דרגי התובלה שלהם — ובמקרים רבים אף שדרות של חיל-הרגלים עצמו. ולגבי העורף, הדאגה למנוע יחידות ותובלה הנעים בדרכים מפגיעות האויריה האויבת הביאה את ה"אדומים" לידי כך שהצבת היחידות שנועדו להתקפת-הנגד לעמדותיהן היו מבצעים במשך הלילה בלבד. ואילו באזור הקדמי, לעומת זאת, וביחוד במשך השלב הראשון, כשהפעולה-המשהה וניצול ההצלחה נבחנו בתוך המרחב הצפוני, אשר כמעט ואינו ניתן להפעלת טנקים — ארעו תוך כדי התמרון המבוצע ע"י חיל-הרגלים, תנועות רבות לאור היום.

שם נוכחנו לדעת אישית כי אין באפשרות יחידות חיל-הרגלים, בין הנעות ברגל ובין במשאיות, לערוך במשך היום נסיגה ניכרת, ולבצע באותו היום עצמו

פעולות הגנת-ובלימה אחדות. זו אחר זו, פעולתם המשולבת של חיל-השריון וחיל-האוויר האויבים תגזור חיש השמדה גמורה על חיל-הרגלים שינסה לעשות כך לאור היום. להחליץ מכך יוכל: ע"י שיסכים לנסיגות עמוקות במשך הלילה, וע"י שיערך-מחדש, הערכות מוצקת, בעמדות-זמניות שנבחרו בחירה מתאימה מראש. גם אז ודאי לא יוכל חיל-הרגלים לפעול במבודד, ויהיה זקוק לפעולת

טנק והסוואתו

בתמרוני הצבא היוגוסלבי, סתו 1953

בלימה המתנהלת במרחק-מה לפני עמדותיו אלו ע"י סוגי כוחות אשר אינם חייבים להיות כפותים אל רשת הכבישים. אכן, עלינו להודות בעובדה שבמשך התמרון "פלנינה" לא היתה לנו ההזדמנות לבחון את ההנחה הזאת בחינה מוחשית מוחלטת; כי השטח גזר מגבלות על הפעלת הטנקים ה"כחולים" — המשתייכים

3) כונת בעל-הסקירה פשוטה: שאין אפשרות, משך פרק הזמן שבין זריחת השמש לשקיעתו, לבצע סדרה של נסיגות-משנה ועמידות-הריפה, בין נסיגה לנסיגה, על פני "כברות-נסיגה" קצרות-יחסית; ומסקנתו — כי יש הכרח לתכנן ולבצע, תוך כדי השלבי-המשהה של מסע מלחמה, "קפיצות" ניכרות יותר כלפי העורף, ובליולת בלבד.

ואמילו פעולות כוחות-השריון. אין משגרים את הטנקים קדימה, להתקדמות לפני דיביויות-הרגלים, אלא תוך זהירות; ואת מתן התגבורת להם, ע"י יחידות חיל רגלים שהגיעו בדרך האויר — קבעו מראש, על מנת שלא ישארו לאורך-זמן ללא תמיכה.

נוסיף עוד הערה אחת בענין השימוש ביחידות קומנדו בעורף האויב. תורת השימוש בהן אינה שונה בהרבה מזו אשר התפתחה בהמשך הזמן בצרפת.

בדרך כלל ניתנת למפקדי יחידות-ההתנגדות שבשטחים הכבושים בידי האויב מידת עצמאות גדולה וביצוע משימתם הכללית — הטרדת תנועות האויב באזורי העורף; ורק במקרים יוצאים מן הכלל מטילים עליהם משימה הכרוכה בצווי מפורש באשר לזמן הביצוע ול מקום הפעולה, והקשורה בפעולתו של הצבא שבחזית.

כנהוג וכמסורת, נעל התמרון "פלנינה" במצעד היחידות אשר השתתפו בו — מצעד, שעבר על פני המרשל טיטו. ראש ממשלת יוגוסלביה, אשר בפועל הוא גם ראש-הצבא, עקב בהתענינות אחרי כל שלבי התמרון, ובעיקר אחרי השלב של התקפת-הנגד. העובדה שהיא, יחד עם האישים הגבוהים ביותר של השלטון האזרחי, השתתפו כמעט באופן מתמיד במהלך התמרון, העידה מה גדול ענינה של המדינה בצבאה.

צבא זה, אשר התפתח מתוך יחידות הפרטיזנים שהוקמו ע"י המרשל טיטו בין 1945—1941, נשאר לו, ללא ספק, אופי עממי — אופי, אשר הצבא מוסיף להיות דבק בו.

הסגל שלו, הגנרלים, הקצינים הגבוהים והנמוכים, הן בשרות הפעיל והן במילואים — כולם נתגבשו ביחידות הפרטיזניות; וקימת מזיגה מסוימת בין אנשי ההנהלה הצבאית והאזרחית במדינה, כשבין האחרונים רבים אלה אשר החזיקו בתפקידים פיקודיים צבאיים חשובים בשנות הכיבוש ובמחצתה.

אות הציון היחיד אשר הקצינים עונדים (בנוסף על סימני דרגתם) היא "אות הפרטיזנים של 1941". לא זו בלבד שחולקים לאות זו כבוד רב ביותר, אלא שהוא אף מבטיח יתרונות חמריים ניכרים לנושאי.

דואגים לטפח בקרב הציבור את זכר קרבות מלחמת השחרור — לא רק ע"י מצבות הזכרון המרובות, המזדקרות על פני הארץ כולה, אלא גם בצורה בלתי-אמצעית יותר, כפי שאפשר לראות, למשל, בבלגרד. שם, בגן הציבורי, המתנשא מעל להתאחדות הנהרות סבה ודנובה, הוקם תחת כיפת השמים מוזיאון-ממש. נאסף שם אוסף מגוון מאוד של כל מיני כלי נשק אשר בהם השתמשו הפרטיזנים. ליד האוסף של טנקים מכל הטיפוסים (שביניהם טנק ראנו הישן, המיצג את הצד הצרפתי), נמצאים אוירונים ותותחים מכל התקופות ומכל המידות.

דיגומים, בקנה מידה מציאותי, מגלים שם בפני הקהל את האומנות לחבל במסילת ברזל, לטמון בעץ פחיוקשים, לנסר עמודים ומשענות. מתקן סדנא

מאולתרת" מדגים כיצד היו מיצרים ציוד מלחמה בלב אזורי הכפר המונטנגריניים או הסלובניים. שלבי השחרור של שטחי המדינה השונים חרותים שם באבן, כך נמצא מורם על גס התפקיד אשר אותו מילא הצבא-העממי בעבר הלא רחוק.

היוגוסלבים אשר סבלו באופן אכזרי מהכיבוש, נראים מאוחדים ברוחם ונכונים להקריב בנפש חפצה קרבנות הנחוצים בשביל שצבאם יהיה חזק. נביא כאן שתי דוגמאות בלבד:

חלקם של פועלי בתי החרושת, אשר תרמו שעות עבודה נוספות מבלי לקבל שכר, לשם שיפור תזונתם של הגייסות המשתתפים בתמרונים;

הרהוריו של אכר אחד אשר התבונן בנוקים אשר נגרמו לבוסתן שלו ע"י הטנקים — וסיכם באמרו כי אימון מעשי זה הנו בגדר הכרח באם רוצים למנוע כי יבוא האויב ויהרוס הכל.

הצבא בתור גוף נהנה ממקום מיוחס בחיי האומה, המצב החמרי של אנשי-הסגל ודאי שטוב הנו, כשים לב לרמת החיים הכללית ביוגוסלביה. במאמץ שיקום המדינה, הדורש קרבנות מסוימים מפועלים ומאכרים, נועד לצבא משטר של זכויות יתר מסוימות, דיוור בשביל אנשי-הסגל, מתן כמה מצרכים, וכו'. אותם אנשי-הסגל אשר הצטיינו בקרבנות מלחמת השחרור הגיעו בעודם צעירים מאוד לדרגות קצינות גבוהה; ואם, לגבי אחדים מהם, קיים עדיין הצורך להשלים את השכלתם, הרי הרושם הוא כי הם עוסקים בכך בהתלהבות רבה. באמונה נלהבת מתכוננים הם לפתח את ארצם ולשנות פניה, על מנת להעניק לה את ה"חימוש" התעשייתי ההכרחי.

המשלחת הצרפתית זכתה באפשרות לבקר את התערוכה הבינ-לאומית בזגרב אשר התקיימה בתקופת התמרונים ואשר נתנה אפשרות להעריך את מידת ההישגים בשטח הני"ל. אין ספק שישנה התקדמות בולטת בשטח התעשייתי מאז גמר המלחמה, יוגוסלביה יכולה היום ליצר מכוונות-יצור-מכני, מכוונות חקלאיות, מכשירים מדויקים, גומי, אריגים וכו'.

לעומת זאת מוצגת באותה גאווה עצמה התוצרת של החקלאות היוגוסלבית, אשר ממנה יכולה המדינה לקוות להפיק משאבים חשובים. אכן, אין להשתומם לכך שעל אף ההתקדמות המוחשית בצידה הטכני של הארץ, מוסיף הצבא היוגוסלבי להיות תלוי במידה רבה ביבוא מן החוץ, בעיקר באשר נוגע לאספקתו בצידו חדיש.

בענין זה אין הצבא היוגוסלבי יחיד באירופה. עם זאת, יש הבדל ניכר בין מצבו ובין מצבן של ארצות אירופה-המערבית וזאת בשל הגזירות אשר גוזרת עליו הגיאוגרפיה.

מצד אחד, רשת הכבישים הדלה (אשר, כפי שכבר צוין, השפיעה השפעה כובלת על התפתחותו של התמרון "פלנינה") — היא אשר עשויה להתנות ולקבוע את אפשרויותיו של הצבא היוגוסלבי, בשל שתי סיבות:

ראשית, מספרם המועט של עורקים-ראשיים לא תמיד יאפשר את התפתחותם

קצין בריטי ב"לגיון הערבי" - ורשמי

מאת לויטקולי ג. ד. לאנא

מ. רגימנט נשאיהחנית" מס' 16/5. (כיום רגימנט רכב-שריון) הבריטי

מאמר זה אינו בגדר ספר-תולדותיו של ה"לגיון הערבי". תולדות אלה כבר הועלו על הכתב על ידי סופר, שסמכותו וכשרונו רבים משלי בהרבה — בספרו של גלאב פחה, "קורות הלגיון הערבי". מטרתו של מאמר זה היא לתת לקורא מושג כללי על ה"לגיון" כפי שהנו כיום. לרוע המזל, מונעות דרישות הבטחון כל דיון בעצמת-האדם ותנוחת היחידות; אך הריני מקוה כי ניתן למסור בזה אינפורמציה כללית שיש בה כדי פיזור אחדים מן המושגים-המועטים הרווחים על אודות ה"לגיון"¹.

בשנת 1952, כאשר מונה כותב שורות אלה (באורח בלתי-צפוי לגמרי) למפקד רגימנט-מכונות-שריון ב"לגיון", וניסה לברר לעצמו דבר כלשהו על אודות תפקידו העתידי, נתקל בכמה תשובות מוזרות. לרבים מאלה אשר ביקשו להשכילו נתחלף ה"לגיון" ב"חיל-הספר לעבר-הירדן" — שפורז עם סיומו של המנדט האי"י; בעוד שאחרים סברו כנראה שזוהי צורה מסויימת של משטרה רכובה-על-גמלים. ואילו המציאות שונה כמובן תכלית-שינוי מכל אלה.

ה"לגיון הערבי" כולל בתוכו הן את כוחותיה הצבאיים של ממלכת-הירדן-ההאשמית והן את כוחותיה המשטרתיים. ומכאן, שכל תיאור של ה"לגיון" חייב לפתוח בתיאור ירדן עצמה. יש הסבורים כי ירדן היא עדיין חלק של הקיסרות הבריטית, וכי הלגיון הערבי נתון תחת פיקוח בריטי, ממש כפי שהיה הצבא-ההודי לשעבר. אולם סברה זו הנה מוטעית מעיקרה. ירדן הריהי מדינה עצמאית וריבונית ואיננה כפופה בשום אופן לבריטניה, אם כי היא קשורה אליה קשר אמיץ בכוחו של חוזה הדדי. תנאי החוזה מבטיחים, בין השאר, כי כוחותיה המזויינים של ירדן יהיו מאורגנים, מצויידים ומאומנים לפי מתכונת בריטית. כן נקבע בחוזה כי בריטניה תשאיל קצינים ומש"קים בריטיים, לסייע באימונם של הכוחות הירדניים. כיום מורכבת ירדן משטח ה"מנדט הבריטי של עבר-הירדן", בצירוף אותו

(1) ההערות למאמר זה ניתנות במרוכז בסופו.

של מבצעים-תמרוניים של כוחות משוריינים וממונעים, בדומה לאלה שניתן לתארם במישורי צפון-צרפת, למשל;

— שנית, מיעוטם (במקביל לג"ל) של כלי-רכב-ממונעים עלול לגרור בעקבותיו, במידה מסויימת, את מעוטם של בעלי-מקצוע ומומחים לטיפול בציוד מכני. ובצד אלה מצוי גורם גיאוגרפי נוסף: השוני בין דרום הארץ הצפונית; הגם ששניהם אינם דומים כלל לשטחיה של אירופה-המערבית. בצפון, השטח הנמוך שבין נהרות סבה ודרבה עשוי להתאים לפעולות של כוחות ממונעים וממוכנים. לעומת זאת החלק הדרומי של הארץ (עד כמה שיכולנו לראותו בחטף בהודמנות של סיור לאגמי פליטביצה) נראה כאידיאלי לפעולות פרטיזנים.

אפשר אפילו להציג את השאלה, שמא ציוד חדיש-מדי לא ייהפך כאן למעמסה לגבי המגן, מעמסה אשר ייתכן ותגרע מאותו יתרון יקר הניתן לו מידי הטבע. כל ארץ צריך שיהיה לה צבא המתאים לבעיתה היא. בעיית יוגוסלביה הוא יצירת "פשרה" פוריה בין שני סוגי החיל, אשר יהלמו, כל אחד, באופן הטוב ביותר את אופיו של אחד משני האיזורים הגדולים הנ"ל. זוהי הבעיה המוצגת בפני כושר-שיפוטם ותבונתם של מכוני הצבא היוגוסלבי.

חלק של ארץ-ישראל שסופח על ידי ירדן זמן מה לאחר חתימתו של הסכם שביתת הנשק בין מדינות ערב לבין ישראל. "ירדן המערבית", כפי שמכונה כעת חלקה הארץ-ישראלי של המדינה, הנו אזור חשוב עד-מאוד, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה אסטרטגית. לא זו בלבד שבגבולותיו שוכנות ה"עיר העתיקה" של ירושלים והערים החשובות שכם וחברון, אלא אף נמצאת בתוכו הנקודה המערבית ביותר שבגבול הירדני-ישראלי, 15 ק"מ בלבד מהים-התיכון. מכל מדינות ערב לירדן הגבול המשותף הארוך ביותר עם ישראל, והיא סובלת בשל כך יותר מכולן מאותן תקריות שהן לואי הכרחי לקוי-גבול, שלא סומנו ושלא הגיעו לידי הסכם עליהם¹.

ירדן המזרחית הנה ארץ הרים ומדבר, ענייה במשאבים טבעיים, אך מאוכלסת בעם קשוח ועשוי-למלחמה המפיק חיילים טובים. הרצועה ההררית המשתרעת ישר דרומה, למן הגבול הסורי וכמעט עד אל מפרץ עקבה, אין רוחבה עולה באף מקום על 80 ק"מ, אך באזורים מסויימים היא מעובדת עיבוד מעולה. אולם המדבר מהווה כארבע-חמישיות מכלל שטחה של ירדן המזרחית והוא משתרע למרחק של מאות קילומטרים עד אל גבולות עיראק וערב-הסעודית. בשטחים אלה מתגוררים שבטי הבדוים על עדרי הכבשים, העזים והגמלים שלהם. מאנשים אלה, בני הערבה וההר, מחיל הלגיון הערבי את מרבית חייליו.

מעטים הם משאביה הטבעיים של ירדן וכתוצאה הריהי העניה שבמדינות ערב. אף כי ממשלת ירדן עושה מאמצים, בסיוע של בריטניה וארה"ב, כדי לעודד מפעלי תעשייה, הרי שנים הרבה תחלופנה בטרם תהיה הארץ נושאת עצמה מבחינה כלכלית, באם בכלל תגיע לידי כך. ביחוד סובלת היא מחוסר נמל. אמצעי התחבורה עם עקבה אינם מן המשובחים, והרי מכל מקום אניות המשתמשות בנמל עקבה חייבות בתשלומים כבדים תמורת רשות המעבר בתעלת סואץ — הן בבואן והן בשובן. חיפה היא אשר בדרך הטבע צריכה היתה לשמש מוצא אל הים; אך השימוש בה נמנע בשל מצב-מלחמה הקיים עדיין בין מדינות ערב לבין ישראל². כתוצאה אין בדירה אלא להשתמש בבירות כנמל דרכו עוברים כל היצוא והיבוא; ועל כן מתחייבת ירדן בתשלומי-נמל כבדים ללבנון, שלא לדבר על הוצאות ההובלה בכבישים ובמסילות-ברזל דרך לבנון וסוריה.

אבל הבעיה בה-ארבתי של ירדן היא המספר העצום של פליטים מישראל. משם נסו בעת המלחמה בארץ-ישראל ומאו נשאר בירדן, מרוששים, נתונים בתנאי מגורים לקויים, ומלאי-מרירות. מספרם של אנשים אומללים אלה מגיע לכדי מחצית מליון, ומספר זה הולך וגדל בתמידות הואיל וכל תקרית גבול חדשה גוררת אחריה מזרח גל חדש של מוכי-הגורל, אשר כפריהם הופצצו או הופגזו³. בבריטניה אין חשים בדרך כלל בממדיה של בעיה זו, אולם למעלה מכוחה של ירדן הוא לישיבה בכוחותיה עצמה; ביחוד, אם תיתן דעתך על כך שהפליטים מהווים יותר משליש מכלל אוכלוסייתה של הארץ.

הלגיון הערבי הוקם בתחילה על ידי הקפיטן פ. ג'. פיק (פיק-פחה) בשנת 1920.

פיק היה מפקדה של פלגת "חיל-הגמלים המצרי" שלחמה בחיג'או ובעבר-הירדן תחת פיקודם של פייסל ולורנס. ב-1920 ניתן ללגיון הערבי הכינוי הגאה "אל ג'יש אל ערבי" ("הצבא הערבי"). — תואר שכוננו בו הערבים של פייסל ושל לורנס, שעה שחיפו על האגף-המדברי של אלנבי, ונשאו את נס השריפים, תוך מסע הנצחון, עד אל דמשק ומעבר לה. בשל איזו סיבה שלא נודעה, בחרו הבריטים לתרגם תואר מצלצל זה ע"י צירוף המלים "הלגיון הערבי"; ובתור שכזה יצאו לו מוניטין בעולם הדובר-אנגלית. אולם שמו הערבי של הלגיון עודנו "הצבא הערבי", ויכול הוא לטעון בצדק כי הוא הוסיף נופך על זרי הדפנה בהם זכה צבאו הראשון של פייסל, שנשא שם זה.

כשהוקם "הלגיון הערבי", היה בתחילה מתפקידו העיקרי להשיב את החוק והסדר על פנים ברחבי שטחיה המאוכלסים של עבר-הירדן, ובתור שכזה שימש הוא ככוח-נדמריה יותר מאשר ככוח-צבאי שגרתי. במשך כל ימי קיומו נאלץ הלגיון להיאבק במחסור-הכספים המתמיד, ומעל לכל — בימיו הראשונים. זכור המעשה על פיק פחה, שנאלץ לשלם את משכורת אנשיו מכיסו שלו. לאט, אך בבטחה, עלה בידי לכוון משפט וסדר באזורים המיושבים, אם כי במעמקי המדבר לא היתה יד-החוק מגעת.

ב-1926 נחתם הסכם, בין ממשלת בריטניה לבין עבדאללה אמיר עבר-הירדן, שהסדיר את היחסים בין שתי המדינות. בריטניה נטלה על עצמה את האחריות להגנת גבולותיה של עבר-הירדן והיתה לה הזכות לפקח, תמורת הסעד הכלכלי הניתן על ידה, על עניני הכספים של עבר-הירדן. כתוצאה מהסכם זה הקימה בריטניה את "חיל-הספר לעבה" (שמחליפים אותו תכופות ב"לגיון" עצמו), שהיה גיס-קולוניאלי בריטי לחלוטין, שהוטלה עליו הגנת גבולותיה של עבר-הירדן⁴. בד בבד עם הקמתו של חיל-הספר חל קיצוץ בעצמתו של הלגיון וצמצום בתפקידו. מעתה לא היה אחראי אלא לבטחון-הפנים.

באותה תקופה, בערך, היה אבן-סעוד מבצר את שליטתו בערב המרכזית וכן בחיג'או, משם גרש את מושלה הקודם, המלך חוסיין, אביו של האמיר עבדאללה. ב-1942 כמעט והגיעו צבאותיו של אבן-סעוד, המורכבים מבני-השבטים הקנאיים, עד אל שערי רבת-עמון, אך הם נהדפו על ידי מכוניות השריון של הרא"פ ומטוסיו. לאחר מכן היו קנאים אלה גורמים צרות בלתי-פוסקות באזורי המדבר והיו מביאים את השבטים, הפרועים בלאו-הכי, לידי מצב של מלחמה כמעט בלתי-פוסקת.

אם כי "חיל-הספר לעבה" הוקם למען ההגנה על גבולותיה של עבר הירדן, נמצא כי חיל זה חסר-אונים עד-כדי-להפתיע לנוכח האיום שנשקף מהוואהאבים. הדבר נבע בעיקר מהעובדה כי חיל-הספר לא זכה באמונם של בדוי עבר-הירדן, אשר מאז ומעולם לומדו להאמין כי הכל היו נגדם, והמשלה יותר מכל⁵. מאחר שחיל-הספר חוייל מאזורי ישוב-הקבע של עבה"י ומארץ-ישראל — לא היה בידו כל אמצעי לזכות באמונו של הבדוי, ובלעדי אמון זה אף לא יכול היה לקוות כי

ישיג ידיעות על אודות תנועותיהם של הפושטים הואקאביים. ב־1930 החליטה איפוא ממשלת עבר־הירדן לנסות ולשים קץ לפשיטות בני־השבטים בכוח אמצעיה שלה⁶; האדם שנבחר לבצע משימה זו — אשר לכאורה לא היתה כל אפשרות לגבור עליה — היה המיור ג'. ב. גלאב, שהועסק לפני כן שנים מספר ב"מינהל אזורי המדבר" של עיראק.

גלאב החליט לגייס את עזרתם של הבדווים עצמם ותודות למאמץ איטי וממושך עלה בידו להשפיע. תחילה על מעטים מתוכם, ואחר־כך על רבים, כי יתחילו לגיזן הערבי⁷. היתה זאת תחילתו של "פטרול המדבר" המפורסם, אשר לשנת 1932, בערך, שם קץ לכל הפשיטות באזור מדבריות עבר הירדן, ואשר בתקופה מאוחרת יותר היה את הגרעין שממנו צצו והתפתחו הרגימנטים הבדווים הרבים של הלגיון. אותו "פטרול המדבר" הפך את מדבר עבר־הירדן, שהיה לפניו החבל האנרכי ביותר בכל הקיסרות העות'ומנית, למקום שהאזרח שוחר־החוק בטוח בו יותר מאשר ברבות מעריהן של אירופה המערבית או אמריקה בימינו אלה.

אם נכון לומר כי פיק פחה היה מיסדו ויוצרו של ה"לגיון הערבי", עליו פיקד במשך שבע־עשרה שנים, הרי שבאותה מידה נכון לומר כי גלאב פחה הוא שהפך את הלגיון מכוח קטן, שצויד ונועד לפעולות בטחון־הפנים בלבד, ליעיל שבצבאות שנמצא כיום ברשותה של איזו מדינה ערבית שהיא; דבר זה השיג גלאב אך ורק מכוחם של רצון־ברזל ותקיפות־נחושה, בצירוף חיבה משרשת לרוח הערבים וידיעתה. לאנשי הלגיון, הפך גלאב פחה לאגדה חיה, בחלקים המרוחקים והפראיים ביותר של המדבר, אם יש ותשתהה בדרכך עם רועה גמלים כדי לבלות אתו שעה קלה, חזקה עליו שישאלך: "הפחה — מתי ראיתו לאחרונה? מה שלומו? יחוננו אלוה, האם בריא הוא?"

בימי מלחמת העולם השניה גדל הלגיון ממאות ספורות של חיילים בתוספת "פטרול המדבר" עד שמנה, לבסוף, שלושה רגימנטים־רגלים ממוכנים בשלמות, סוללת־ארטילריה, ופלוגות־מצב מרובות ששירתו ברחבי המזרח־התיכון. הוא מילא תפקיד חשוב ונכבד במסעי־המלחמה בעיראק ובסוריה כאחת, אך למרבה צערם של אנשיו, הן של הבריטיים והן של הערביים, מעולם לא ניתנה לו ההזדמנות לפעול בשדות־מלחמה גדולים יותר. משנות אתה דעתך מה נפלא השירות שעשויים היו לתתו במדבר המערבי הבדווים של הלגיון, אין אתה יכול אלא לתמוה על אשר לא השתמש בו פיקוד־המזרח־התיכון שימוש רב יותר⁸.

זה אך נסתיימה המלחמה וכבר מצא עצמו הלגיון הערבי כרוך במאבק עז עוד יותר, ומר יותר, ביהודי ארץ־ישראל; כפי שידוע כיום היטב הרי הלגיון הערבי היה הצבא הערבי היחיד שיצא מאותה מערכה לא רק בלי שנגרע מזרי הדפנה שלו אלא אף בהוסיפו עליהם תהילת יתר. הוא מילא תפקיד בולט בלכידת ירושלים ובהגנתה; ותהיה כאשר תהיה האמת באותו עניין, אין לך דם אחד בלגיון או, אם תרצה, אף

בירדן כולה, שאינו מאמין כי רק שביתת־הנשק, שהוטלה על ידי ארגון האומות המאוחדות, היא שמנעה את הלגיון הערבי, מלגרוף את היהודים הימה⁹.

משנחתם הסכם שביתת־הנשק, החלה העבודה לחינוך הלגיון למען יוכל להגן על גבולות ירדן שגדלו בהרבה ולכונן מידה מסוימת של יציבות במזרח התיכון, ההפכפך עד־כדי־יסכנה¹⁰. עד לסופה של המלחמה ביהודים היה הלגיון רובו ככולו צבא־רגלים, חסר כמעט כל נשק מסייע, מכוניות־השריון "מרמון־הרינגטון" שהיו ברשותו במספר ניכר — השימוש בהן היה יותר כבטנקים מאשר כבמכוניות־שריון, והן נתחלקו על פני כל יחידות־הרגלים. מתקני סדנא היו קטנים ובלתי־מסוגלים לטפל בכמות עבודה גדולה. לא היו יחידות של חיל־הנדסה, של מהנדסים־חשמליים־ומכניים (חיל־טכנאים), הארטילריה היתה מועטת, וכמעט ולא היה חיל־קשר, את כל הדברים האלה — ורבים אחרים — היה צריך ליצור, לציד, לספק להם סגל קצינים ולאמנם. הכסף היה מועט, והזמן — דחוק.

בפרקי־זמן קצר, בחמש שנים, נוסו נסיונות רבים והושגו השגים רבים, אם כי קציניו הערביים של הלגיון יטענו ודאי כי יש לעשות עוד יותר, בטרם יוכל הלגיון לומר בסיפוק, כי הוא מאומן בשלמות ומאוזן כיאות. התחום של האיומן ואספקת סגל קצינים — הוא־הוא אשר כה רב בו עדיין הטעון עשייה. היחידות המקוריות, הותיקות, "נחלבר" שוב ושוב, על מנת לספק את הקצינים והמשיקים הבכירים בשביל יחידות חדשות ובשביל המטות, כדי לקיים על רגליו ועל כבישיו צבא בעל רמת מיכון גבוהה היה צורך לבנות קסרקטינים, להקים סדנאות, ולאמן מכוונאים. כל אלה — בארץ אשר בה תפוצת ידיעת־קראו־וכתוב הנה נמוכה (ברגימנט של בעל־המאמר כשליש האנשים אינו יודע קראו וכתוב) ואשר בו פתרונים נוסח־קמברלי¹¹) אינם תמיד בבחינת המענה ההולם לבעיות, וכל זאת צריך היה לבצע בלא כל תוספת לכספים שבנמצא; הללו נמצאו בלתי מספיקים, ללא־תקנה.

הלגיון הערבי דהאינדא מורכב מחיל־צבא, הכולל כוחות־סדירים וכוחות־מילואים כאחת; מחיל־אוויר מצומצם; מכוניות משטרה מגוונים, החל במשטרות־ערים של רבת־עמון, ירושלים, וכיו"ב, המשך במשטרה־הרכובה שבמחוזות, וגמור במשטרת־הגמלים של המדבריות; וכן מחשחר־לאומי, הדומה באי־אלו דרכים ל"צבא הטריטוריאלי" הבריטי. המלך חוסיין ה־1 הוא מפקדו העליון של הלגיון, ואילו לויט־גנרל ג'. ב. גלאב פחה הוא ראש המטה הכללי, ובתוקף תפקידו זה מפקח על הצבא והמשטרה כאחת. סגן ראש המטה הוא מיו־גנרל ערבי בעוד שמפקד הדיביזיה־הראשונה הוא קצין בריטי. פרט לשירות במשמר־הלאומי, הרי השירות בלגיון הוא שירות התנדבות גמור, ועל מידת היותו מקובל על המשרתים בו אפשר לעמוד לפי העובדה כי תמיד יימצא קשה יותר לשכנע אדם כי יעבור למילואים, מאשר להשפיע עליו כי יתחיל לשירות פעיל¹²! המשמר־הלאומי הוא בראש־וראשונה גיס טריטוריאלי אשר בו חייב כל תושב כשר־בגופו לעבור תקופת שירות מסוימת.

ולא יתקבל ללגיון אלא אם כן מילא חובתו זו. בימי שירותו במשמר-הלאומי מקבל אדם לבוש ומזון, אך לא שכר (13).

שעה שהלגיון החל בראשונה מרחיב-מסגרתו, ב-1940, שימש להרחבה זו כגרעין "פטרול המדבר" מיסודו של גלאב — גרעין, שהיה כולו בדוי. "פטרול-מדבר" זה הוא אשר מתוכו מצא גלאב את האנשים שנעו לפני הגייסות הבריטיים במסע אל רוטבה ובוה אל תדמור (פלמירה), ואשר בימים האפלים של 1941 נתפרסמו בכינויים "נערות גלאב". תוך כדי הרחבת הלגיון נתרחב גם הצורך באנשים בעלי מומחיות מסוגים שאינם מצויים בקרב-הבדדים, שברובם הנם אנאלפבתים — כתוצאה, החילות הטכניים-יותר, כגון ארטילריה, ומהנדסים חשמליים ומכניים, נתחילו מהחבלים המיושבים יותר של מזרח-ירדן; אם כי גם כמה וכמה בדדים מצאי דרכם אל תוך שורות מקצועיות אלה. המישים אחוז מחיל-הרגלים, וכן שני הרגימנטים של מכוניות-שריון, הנם עדיין בדויים כולם.

מן הראוי עתה כי ניתן את הדעת על התפקיד שממלאים בלגיון הערבי הקצינים הבריטיים שהושאלו לו; מה התנאים בהם הם עובדים וחיים; מה יחסיהם עם חבריהם הערביים. יש לזכור, מלכתחילה, כי לגביהם הלגיון הנו בבחינת צבא זר ממש כצבאה של צרפת או של ספרד. בשרתם בלגיון, מקבלים קצינים בריטיים את פקודותיהם ממפקדת הלגיון הערבי, אם כי עודם כפופים ל"תקנות המלכה" בכל עניינים שהם בריטיים גרידא. הלגיון חייב-אמונים להוד מלכותו המלך חוסיין והקצינים הבריטיים מחזיקים במינויים-לפקוד מטעמו. הם חייבים להישמע לפקודות הניתנות על ידי קצינים ערביים הבכירים מהם בדרגתם, ואין הבדל בין קצינים בריטיים וערביים בסמכות הפיקוד.

קציני מטה, בכל הדרגים, הנם במעורב קצינים בריטיים וערביים, אם כי ברוב המקרים הבריטים הם המחזיקים במשרות-המטה הבכירות יותר. לכשיגיעו הקצינים הערביים לרמה הדרושה, בנסיון ובדרגה, יש להניח כי הם יתפשו את מקומם של ממוניהם הבריטים. הם כבר ממלאים את כל המשרות שברמת הבריגדה פרט לזו של מפקדי בריגדות. ברמת הרגימנט, כשליש מפקדי הרגימנטים הנם בריטים, והשאר — ערבים. טבעי למדי הדבר כי הבריטים הנם הרוב בחיילות הטכניים יותר, כגון שריון, ארטילריה, חיל הנדסה, ומהנדסים-חשמליים ומכניים; בעוד שבחיל-הרגלים עולה מספר מפקדי היחידות הערבים על זה של הבריטים.

ברגימנט של בעל-המאמר אין עוד קצין בריטי זולתו. כל המינויים ברגימנט מתמלאים על ידי ערבים; אלא שבשל ההרחבה המהירה, נמצאים רובם זוטרים בהרבה בדרגתם לעומת הדרגה שהיתה ניתנת לנושאי משרות דומות שבצבא הבריטי, המקבילים להם בתפקידם, אילו שירתו תחתם. מפקדי גונדות-השריון הנם לויטננטים, אשר נדיר הוא כי תקופת שרותם כקצינים תעלה על שש או שבע שנים. הגם שכולם שרתו לפני כן גם כבעלי דרגות אחרות, הם כולם להוטים ללמוד, אך ברוב המקרים מכביר עליהם חוסר ההשכלה (בהיות זה רגימנט בדוי).

משיבברו על מכשול זה — והדבר מצריך זמן — תהא ההתקדמות מהירה בהרבה. על כל פנים — כל קצין, אשר יידרש להקים רגימנט בלגיון הערבי, ודאי שייטיב לעשות אם יבחר לו כמות את המימרה הרומאית עתיקת-היומין: "Festino Lente" ("החפו לאט").

הלגיון הערבי דואג באופן מצויין לצרכי קציניו הבריטיים. האקלים הנו טוב, בדרך כלל, ואפשרויות בלוי החופשה הן ממדרגה ראשונה. אלא המחבבים עתיקות ותיור, הלי ירדן היא להם בגדר אחד מבת-האוצרות של העולם, שכן מצד אחד נמצאים בה חורבותיהן של ג'רש וסלע-אדום, ומאידך גיסא — העיר-העתיקה של ירושלים, בעוד שדמשק מרוחקת רק מסע של שעות ספורות. במכונית או ברכבת, ואילו לאחרים, שטעמם כטעם המחבר, ניתנת ההודמנות לעסוק לשובע במיני אספורט: ציד טוב, פולו, ודיג-מים-עמוקים במפרץ עקבה, ואולי, טוב יותר מכל, הוא התענוג שבמסעים במדבר, בינות השבטים הבדדים, שרובם ככולם טרם נוגעו במגע רב מדי בציביליזציה.

אכן, נחת-הרוח הגדולה ביותר שניתן להפיקה מהשירות בלגיון אינה מונחת דוקא בתחום העבודה או הספורט. היא טמונה באוירת הידידות, בה אתה נתקל בכל אשר תפנה. מאז תום מלחמת העולם הורגלת כי יתנהגו אליך כאל אחיך בלתי-קרוא, או כאל נכנס לתחום לא לו — וביחוד במזרח התיכון, אך משנכנס אתה לגבולות ירדן נעלמת הרגשה זו ואת מקומה תופשת ידידות שבחמימות לבב, אשר מבחין בה כל אשר בא לכאן. יחס זה הנו ראוי לציון מיוחד, שהרי אין מדינה ערבית שסבלה כירדן כה הרבה כתוצאה מבעיית ארץ-ישראל. ואף על פי כן גוהגת בך ירדן כבאורח ברוך ונכבד, ומן הדין כי דברי הוקרה אלה יאמרו במאמר זה שכתבו אחד, המתארח אצל עמה הנכבד והמקסים של ירדן, רמת הבטחון הציבורי הנה גבוהה להפליא, וגנבות זעירות — דבר שהוא כה לטורח במזרח התיכון — כמעט ונעדרות כליל.

אכן, לא יהיה זה אלא הוגן לאמר, כי אין ירדן הארץ אשר השירות בה כדאי למי שלהוט אחרי חיי חברה ועליצות. רבת-עמון עיר-הבירה לא היתה אלא כפר גדול לפני 15 שנה בלבד, ועודנה רחוקה, מרחק נעים, מנוסח כרך. מרבית המשפחות הבריטיות שבמקום חיות חיים, הקרובים מאד לנוסח-משכנות-הצבא הסגורים שבהודו בשעתו — במחנה הישן של "חיל-הספר לעבר-הירדן" שבזרקה; ובמידה שמצויה שם עליצות — עליה להיות מתוצרת בית".

הכותב מאמר — חייב להקפיד על איוון נכון בין מזמור תהילה לבין ביקורת קנטרנית; ואין על הקורא להסיק מן האמור לעיל כי השירות בלגיון הוא חדוה בלתי פוסקת, למן זריחת השמש ועד בואה. המחסור בקצינים וקשיי הלשון (מעטים הקצינים הבריטיים המשרתים בלגיון במשך תקופה שתספיק בשביל לקנות יותר מדיעה-שעל-קצה-המזלג בערבית) — שנים אלה, הופכים את מנהל היחידה לבעיה קשה; ובממוצע חייב אתה לעבוד קשה יותר בלגיון מכפי שהיית עובד תוך שירות-

ברגימנט בצבא הבריטי. כן יש לזכור כי ירדן עדיין נתונה במצב מלחמה עם ישראל. והיחידות חייבות להיות ברמת כוננות גבוהה יותר מכפי שרגיל הדבר בימי שלום. השלום הקיים בין ירדן וישראל טיבו מתוח לחלוטין, וטבעי למדי כי נודעת לכך השפעה על הרבה מן הפעילות המוטלת על מי שמשרת בלגיון⁽¹⁴⁾.

יחידותיו הצבאיות של הלגיון מקוימות מכספי התמיכה השנתית מטעם הממשלה הבריטית. בלעדי תמיכה זו מפוקפק ביותר אם היתה ירדן מסוגלת לקיים צבא. בעצמת הלגיון, ברמה הנוכחית של יעילות וציוד. רשאי אפוא הקורא לשאול — מה תמורה מקבלת בריטניה חרף כספים אלה? ומה טיב הלגיון הערבי לעומת צבאות אחרים במזרח התיכון?

אין כמעט ספק כי הלגיון הערבי הוא הטוב שבצבאות ערב כיום, אם כי אפשר ולצבאות ערב אחרים ציוד חדיש יותר ובכמויות גדולות יותר. אולם, אם הסגולות הצבאיות המסורתיות — של נאמנות, משמעת וגאווה, על צבאך ועל יחידתך — עדיין ערכן אתן (והרי כך הוא הדבר), כי אז קשה לפקפק בכך כי הלגיון יחיד הנו מבחינה זו במזרח התיכון⁽¹⁵⁾. יתר על כן: הלגיון הוא הצבא הערבי היחיד שנשאר חפשי מעניינים שבפוליטיקה. הפיכות צבאיות הופכות והולכות לתכופות במזרח התיכון — ממש כפי שהיו פעם באמריקה הלטינית; ולפיכך הימנעותו של הלגיון הערבי מכל התערבות כזו בתחום המדיניות יש בה כדי להעניק לממשלת ירדן מידת יציבות שאין דוגמתה בשום מדינה מזרח תיכונית אחרת⁽¹⁶⁾. פרט, אולי, לערב הסעודית.

מאידך גיסא, עוד ארוכה הדרך אותה יהיה על הלגיון הערבי לעבור כדי להשתוות אל הצבא הבריטי באשר ליעילות, ואין היודע את זאת טוב יותר מקציני הלגיון הערבים עצמם. הלגיון של כיום נמצא במצב בו היה נתון הצבא ההודי בשנות אמצע-מלחמת העולם שעה שהרחבה בלתי פוסקת של מסגרתו מצצה את היחידות עד ללשדן ממש ונדרשה תקופה מסויימת להתגבשות-מחדש ולאימוץ. אלא שהלגיון — שלא כצבא ההודי — אין לאל-ידו לינוק ממסורת בת מאתיים שנה — או ממשאבים הבאים מיבשת-משנה — ואף לא ממצייאות של תשעה, או יותר, קצינים בריטיים בכל יחידה. הלגיון של היום לא מנה ב-1938 אלא 1000 איש בלבד. והיה אז יותר בבחינת ז'נדרמריה מאשר בבחינת צבא. עתה יש צורך בפרק-זמן כדי לעכל את כל תוצאותיה של הרחבת הצבא; למצוא קצינים נוספים ולאמנם; להקנות יותר נסיון לאותם קצינים שבנמצא כיום; ומעל לכל — לאסור קרב במפלצת הבערות, אשר הכרחי לגבור עליה, באם רוצים שהלגיון יהיה מסוגל לטפל בציוד צבאי ההופך מורכב יותר ויותר. ההשכלה נדרשת במידה גוברת והולכת; אך הכסף הוא מועט, והמורים מעטים — ולא בכל המקרים טובים הנם. אולם הלהיטות אחר ההשכלה נוגעת ממש אל הלב, משמשווים אותה אל שיון הנפש בו גיגש תומס אטקינס אל בחינה זו שבאימונו האישי⁽¹⁷⁾.

מכל עממיה של ירדן הרי הבדדים הם אלה שחיהם הושפעו ע"י הלגיון השפעה

רבה ביותר. מאז ימי אברהם אבינו חיים הם את חיי הצנע של יושבי-אהלים, מטפחים מעלותיהם שלהם ומצמיחים את מגרעותיהם שלהם. בהיותם כמעט תמיד רעבים וניזונים בעיקר מחלב-גמלים ותמרים, התבטאה מאז ומתמיד „עבודת החוץ“ הראשית שלהם בעריכת פשיטות על כפרים יושבי קבע, או על שבטים בדוים אחרים; הם אנאלפבתיים, גאותנים, בעלי חוקי כבוד מטופחים מאד, ועם זאת מבצעים לעתים מעשי בגידה רבתי. אנשים אלה התקבצו מכל כנפות ערב ובאו לשרת בלגיון; וכאן, זו הפעם הראשונה, הם אוכלים טוב ובעתים קבועות, הם לבושים היטב לקראת כל מוג אויר שהוא, ותודות למשמעת אשר בלגיון הסכינו לשכוח, או לפחות, להחביר במקצת, את מריבות הדמים המפלגות משפחות זה מאות בשנים. מעטות הן המשפחות הבדויות בירדן שאין בהן בן, אח, או אפילו אב, המשרת כיום בלגיון; עובדה זו מן ההכרח כי תשפיע במרוצת הזמן על אורח החיים הבדוי. רבות מן המיזות הקדומות תעלמנה עם בוא הציביליזציה וההשכלה, אולם יש לקוות כי עם הזמן תבואנה אחרות במקומן. על מידת סיגולם אל חיי-זמננו ניתן לעמוד מהעובדה כי כבר היום מצויים קצינים בדוים שסיימו בהצלחה את בית-הספר למטה שבקמברלי. אכן, מרחק רב הוא מהדר-הפרברים של קמברלי ועד למרעה הגמלים בואדי סירחאן.

תמיד קשה לסיים מאמר אשר היה הכרח לרצפו ביטויים כה כלליים וסתמיים. יחסיהן של בריטניה ושל ירדן עם ישראל מונעים במאמר זה כל בירור של עניינים הגובלים בתחום הפוליטיקה; הגם שמוכן מאלינו כי כל מאמר הודן ב„לגיון“ זאינו נוגע בבקיעות ארץ-ישראל, אינו יכול שלא להיות שטחי. יתר על כן; תביעות הבטחון מונעות אף את הבירור הכללי ביותר בענייני עצמות, נתוני כוח-אדם, וכושר-מלחמה. לפיכך לא יעשה כאן נסיון לנסח מסקנות כלשהן — פרט לציון העובדה ששירות עם הלגיון אינו שונה בהרבה ממלאכת חייל בכל מקום שהוא, על אותן התלאות ועל אותן השמחות. מכל מקום, כותב שורות אלה, שמח בגורל שהביאו עד הלום. אכן, אפשר ולתועלת הוא לסיים בהערה אחת לפחות, המכוונת אל הקורא הבריטי. מי שמבקר בירדן, אם בעל נטיות צבאיות הנו, תמיד יפנה מבטו אל מול המזרח, אשר שם דובץ לו האויב-בכוח. אולם לגבי הערבי, מצוי הוא גם מעבר מערב, והוא הרבה יותר קרוב. מעובדה זו מעולם אין מעלימים-עין אנשי הלגיון הערבי, ואילו אננו, הבריטים, לא תמיד מעריכים אותה כיאות.

הערות לפקירתו של לויט-קול, ג. ד. לאנט

- (1) כידוע, ממשלת ירדן היא המטרבת מלחת שיתוף פעולה. כל שהוא לסימון קוי שביחת-הנשק בשטח.
- (2) שוב — אין לויט-קול לאנט מציון כי ירדן היא המקיימת, כדבר שבעיקרון, את מצב המלחמה בינה לבין ישראל.
- (3) כאן — טילו מפורש. בידוע הוא כי מזה חמש שנים לא נעקר שום כפר ירדני, ולא נגור על תושביו לשכון במחנות פליטים, או לנדוד למרחקים.

4) כידוע, היה "חיל-הספר לעבה" חיל אשר קיים בעקרו בכספיה של ארץ-ישראל, הגם שרבו בו המשרתים בני עבהי (וכראש וראשונה — הצ'יקסים). החיל הוקם תחת "המשטרה המעולה" הארצישראלית הקודמת, בה היו היהודים שליש — ועם הקמת "חיל הספר", ב-1926, נעקרו כמעט כליל.

5) בפיסקה זו מובעות על ידי המחבר כמה איראמיות וכמה אמיתויות-הפוכות 1. הלגיון הערבי עצמו — הוא שהיה מורכב, בכל עשרת שנות קיומו הראשונות, על סהרת יושבי אזורי ישוב-הקבע של עבהי בצירוף ערבים מארץ-ישראל המערבית (בעיקר — מחבלי שכם וטול-כרם), כמי שמעיד על כך בספרו המוסמך המיר ס. ס. ג'רויס (Arab Command — ביוגרפיה של לויט-קול" סיקפחה. לונדון 1942) אשר לא היה עצמו "צד-מעוניין", אך הכיר את מצב הענינים בעבהי מתוך "שכנות" ממושכת בשנות פעולתו הארוכות במדבר סיני; וגם במשך עשר שנותיו השני לא הכיל הלגיון אלא אחוז בדוים קטן ביותר. 2. הנסינות הרציניים של הואהאבים לחרידה לעבהי נשברו בשעתם בראש וראשונה על ידי מכוניות-השריון הבריטיות של "חיל-האוויר-המלכותי" שחנה ליד עמאן — וממכה זו לא נתאששו עוד פושטי הואהאבים כליל לעולם. 3. תפקיד של "פטרול המדבר" הבדוי היה גשמי ו"דיפלומטי" בראש וראשונה — ויתכן לומר כי "נשקו הסורי" העקרי היה גלגב עצמו, שפיקד עליו. ככוח צבאי נבנה החלק הבדוי של "הלגיון" רק במחצית השנייה של שנות מלחמת העולם, כשהדבר הלם צורך מסוים של קו המדיניות הבריטי הרשמי במזרח.

6) ראה לעיל.

7) בנוגע הוא כי אחת הסיבות המכריעות להתעוררות הענין שבשטי הבדוים לשירות ב"פטרול המדבר", ואח"כ גם ביחודותיו האחרות של הלגיון, היתה נעוצה בשקיעת משנתח הכלכלית הקודמת של הבדויות: — דחיקת רגלם של התעבורה והמסחר באמצעות שירות גמלים על ידי התובלה המנועית המתפתחת; מאידך גיסא, בשנים המאוחרות יותר מילא חשיבות הצבאית את התפקיד של "סחרון כלכלי" לבעית השבטים, שמתהלחמם נתמוטט.

8) כל הידוע עד כה: כמובן שאף דוקא הפיקוד המזרחי-תיכוני הבריטי להבליט את השתתפותו במלחמה של כל כוח בעל גושמקה ערבית לא יחשוד בו כי מייצג-רצון לא זיכה בכך את הלגיון הערבי — אשר רוב יחידותיו הממוכנות, למשל, כבר הוקמו לעת מערכת אל-עלמין ומסעי-המרדף בצפון אפריקה. ניתן יותר לשער כי לקח השתתפותם במלחמה של יחידות ערבי לוב עצר כעד כך, וכן ספקות לגבי מידת רצונם האמיתי של אנשי הלגיון ללחום בחזית דמים נגד הגרמנים.

9) מסקנה של יחידה ב"לגיון הערבי", אשר "נמצא עדיין במצב מלחמה עם ישראל", חייב היה ללמוד קצת יותר את עובדות מהלך המלחמה ב-1948. מאז הגיעו יחידות הלגיון עד אל סביבות רמלה-לוד, ואל הקו שנמשך צפונה מהן, לא נראו "מסוף מאי ועד להתחלת יוני" נסינות רציניים מצדם "לפרוץ מערבה"; כי די היה להן בהתמודדות עם כוחות ישראל באזור לטרון וירושלים, ועוד. כל אלה — לפני ההפוגה הראשונה, ואילו ההפוגה השנייה, לא זו בלבד שלא באה, אף היא למנוע את הלגיון מ"להטיל את היהודים הימה", אלא לאחר כיבוש שדה התעופה של לוד, בית-נבלא, לוד, רמלה, והאזור מורחה, על ידי צה"ל היה בהפוגה זו כדי לחסוך לכוחות עבהי הפסדים רציניים נוספים. ואין "הסאה פטיכולוגית" כזו שבסקירת קולי לאנט עשויה לשנות מעובדות ידועות אלו.

10) ספק רב הוא אם דוקא מדינת עבהי — על חליפות מלכיה השלושה בשלוש השנים האחרונות וגורלם, על מספר התנשקות הרצח הפוליטיות שבתחומה, על "ציבות ממשלתיות ומצבה הפנימי, ומדיני הכלכלי והחברתי" — עשויה לשמש "גורם יציבות" ב"מזרח ההפכפך".

11) בית-הספר למטה, באנגליה, של צבא בריטניה.

12) אכן, אין כפייה לשירות ב"לגיון" — טרט לכפייה הכלכלית. ההפרש בין אפשרויות המחיה של הבדוי כיום לבין רמת השכר הצבאי — הוא מגיע אשר נסתר כנראה מעיני המחבר.

13) כידוע, מצב-דברים זה משתנה והולך בזמן האחרון, כשהמשך קיומו הפעיל של "המשמר" מתחיל להיות מותנה יותר ויותר על ידי מתן שכר או "פיצוי".

14) שתי שאלות עשיות לענין כאן את הקורא הישראלי: א. מה חלקם של קצינים בריטיים המשרתים בלגיון באותה "פעילות הבאה עקב מצב המתיחות בין ירדן לישראל"; ב. באיזו מידה מולידים מצביה של "המתיחות" הנ"ל אף גילויים של מתיחות אחרת — לגבי המפקדים הבריטיים שב"לגיון".

15) דומה, כי המחבר מזהה שני מושגים לא-רדוקא זהים: "מזרח תיכון" ו"מזרח תיכון ערבי".

16) א. ראה לעיל. ב. מעניין חלקו של מ"רשהיה מפקדו של "הלגיון" בירושלים, קולי עבדאללה טל במאורעות שהולכו לקראת רצח המלך עבדאללה, ובמשחק-הכוחות שלאחריו.

17) א. "תומס אטקינס" — הכינוי המקובל לחייל-הבריטי הטיפוסי ("תומי", בלשון חיבה); ב. עצם ההשוואה בין ה"תומי" ל"אחמד" באשר לרכישת השכלה גוספת אינה מתמיהה. כאן מתגלה ההפרש בין "שובע" השכלתי מסוים של עם בעל חינוך עממי "לפול" ואפשרויות השכלה מסותחות לבין חברה שבה כל תוספת ועומה של ידיעה יש בה כבר כדי לייחד את הזוכה בה ולרוממו על פני חבריו, דליה-הדעת. על כן מאלפת הודיתו של בעל הסקירה בעובדות מוכרות אלה.

(סוף מעמ' 2)

בהודו, אבד עליו כלת. נגיעתו בבחינות הצבאיות של "הלגיון הערבי", שטחית למדי, וטענתו עמו: מצב המלחמה בין ירדן וישראל, המחייב זהירות בעניני אינפורמציה, רגימנט נושאי-החנית ה-16/5, בו משרת בקביעות המחבר, הוא עתה רגימנט (עצמתי — כשל גודר-שריון) של מכוניות-שריון. ומשום כך סופח המחבר אל הלגיון לשירות כמפקד יחידות מכוניות-שריון.

המאמר לקוח מתוך רבעון "מכון-השירותים המאוחד המלכותי" הבריטי (Royal United Service Institution Journal).

עצמת-האוויר במלחמה — מאת לויט-קולונל נ. הומאני, צבא פאקיסטאן.

הלקח שנלמד במלחמת העולם השנייה ובמלחמת קוריאה, וכן ההתפתחויות הגדולות שחלו בשנים האחרונות בטיפוס-המסוים ובסוגי-החימוש, במהירות-ההיסטורית ובקצב-האש, גררו שידוד-מערכות יסודי בלחמת האוויר. ראייה רחבה יותר נדרשה כדי להציב את חיל-האוויר במקומו הנכון במסגרת מבצעי-המלחמה. שפע המאמרים שהופיעו בעתונות הצבאית על הנושא הזה ניסה לנתח בחינות שונות של הבעיה הזאת. הפעם לפנינו מאמר מסכם, הפרוש את הבעיה כולה, ובלשון קצרה וממצה מדגיש את המסקנות הנובעות ממנה.

המאמר לקוח מתוך ה"לקט הצבאי" הפאקיסטאני (Military Digest).

עצמת האויר במלחמה

פאת לויטקולוזל נ. הונואיון, מצבא פקיסטאן

התרומה הנכבדה שנתרמה ע"י עצמה-אוירית במלחמת-העולם השנייה, והקידמה המסתמנת לעתיד-לבוא באוירונאוטיקה, יוצרות את ההרגשה, כי בעתיד יושג הנצחון במלחמות ע"י הפעלתה של עצמה-אוירית בלבד. בלשון פשוטה יותר — מרומז בכך, כי יהיה בכוחה של ההפצצה האסטרטגית כשלעצמה להשיג תוצאות שהשגתן היתה מוטלת עד כה על שכמם של כל שלושת השירותים-המוזיינים כולם. הואיל ומדע התעופה רחוק עדיין מלהיות מושלם — והוא הדין לגבי מתודות ניהול המלחמה באויר — נראה כי מוקדם עדיין להסיק מסקנה מעין זו בשלב ההתפתחות הנוכחי.

לפיכך, כדי למנוע את מתודות ניהול המלחמה שלנו בעתיד מהשפעת מסקנות שאין להן אסמכתא מספקת בנסיון, עלינו להמתין עד אשר תומצא עדות שאין-עליה עוררין, אשר יהיה בה כדי להוכיח, כי השימוש בעצמה-אוירית כשהיא לכדה — יש בו כדי להשיג את המטרה במלחמה.

עם זאת, ע"י בחינה-מחדש של נסיון העבר, ניתן לחזות-מראש בדיקנות מתקבלת-על-הדעת אם אי-פעם יהיה בו, בתפקידה המרומז של העצמה האוירית, כדי להביא הצלחה.

במאמר זה ייעשה נסיון לבחון-מחדש את נסיון המלחמה, ולחקור מה מידת האמת הטמונה בהנחה, כי במלחמות העתיד יושג הנצחון בכוחה של עצמה אוירית בלבד, וכי ספורים ימיהם של חיל-הצבא ושל צי-המלחמה.

מן הראוי כי נגדיר עתה את מטרת המלחמה, שכן הטכניקה-העתידה תופעל בהכרח להשגתה של מטרה זו — אשר, בהיותה קבועה ובלתי משתנית, תוכל לשמש בסיס עליו נשתית את אורח המחשבה שלנו.

המלחמה הוגדרה בשעתה כהמשך פעולתה של הדיפלומטיה, אשר מתפקדה

להוציא-לפועל את המדיניות הלאומית בפרק הזמן הקצר ביותר ובמחיר החסכוני ביותר (1).

כדי להשיג את מטרת המלחמה, כפי שזה אך הגדרנוה, באמצעות עצמה אוירית בלבד, יהיה על כוחות-האויר לעמוד בדרישות הבאות:

1. שליטה באויר.
  2. השמדת פוטנציאל-המלחמה האויב.
  3. החנקת רצונו של האויב להלחם.
  4. הבטחת גורמים וסידורים, שיבטיחו מבצעי אויר מוצלחים.
  5. מציאתם של גייסות-קרקע, לניצול ההצלחות שהושגו.
- נבחן תפקידים אלה אחד אחד, ונראה מה המסקנות שנוכל להסיק מהם.

השליטה באויר

השליטה באויר פירושה אסירת-קרב על כוחות-האויר האויבים, והשמדתם בשלב-הראשית של המלחמה. שליטה זו חיונית היא, שכן באפשרה הנחתת מהלומות נורעות ומחריבות בלב כוחות היריב, הריהי גם מחסנת את פוטנציאל-המלחמה הלאומי בפני הסכנה החמורה של מעשי-תגמול. השמירה על עדיפות אוירית חיונית היא, איפוא, לשם השגת ההכרעה במלחמות.

חשיבותו של גורם זה הודגמה בשפע דוגמאות במלחמת-העולם השנייה; ואין לך בין דורשי-מדע-המלחמה אחד, אשר יוכל לשלול את העובדה, כי אכן תקופת ההצלחות הבלתי-פוסקות של בעלות-הברית היא תקופת שליטתם באויר.

מפרט זה ניתן, איפוא, ללמד על הכלל, כי כוחות-האויר של אומה, שומה עליהם כי יהיו עדיפים במספר, באיכות ובאימון על אלה של אויביה-בכוח. כל אומה אשר קיים בה הרצון לנצח, מסוגלת להבטיח לעצמה עדיפות זו.

פוטנציאל-המלחמה האויב

משהושגה העדיפות באויר מתפנים כוחות-האויר לכון את תשומת לבם להשמדתו של פוטנציאל-המלחמה האויב. בימי מלחמת-העולם השנייה התמידה אוירית בעלות-הברית בתפקיד זה בהצלחה, תודות לעובדה, כי רוב מטרותיה היו פזורות כך, שהן נפלו מעצמן לזרועות ההשמדה. לנוכח המצאתם של כלי-הנשק האטומיים, אפשר שבמלחמת העתיד תהיה המגמה לבנות מפעלים ובתי-חרושת תת-קרקעיים, ולפורם במרחב כה גדול, עד כי תהא ההפצצה האסטרטגית חסרת ממש. אם כך יהיו פני הדברים — ויש סיבות להניח כי אכן כך יהיו — הרי שלא יהיה בכוחה של אויריה כשהיא לבדה, לבצע תכליתית את משימת ההפצצה האסטרטגית, החיונית להשגת הנצחון במלחמה. גורם נוסף, המעורר ספקות באשר למידת

(1) ההגדרה — לפי קלאווביץ.

תכליתיותה של האיוריה למשימה זו, הוא התפתחותם של כלי-זיון נגד-מטוסים מדייקי-קלוע, אשר יצריכו טיסה בגובה רב, ויפגמו ע"י כך את דיוקה של ההפצצה. הנה כי כן, בהתחשב במגמותיו העתידות של אורח ניהול המלחמה, הנך נמצא נוטה להשקפה כי יכולתם של כוחות-אוויר באשר לביצוע תכליתי של משימה זו, צפויה להגבלות רבות.

רצונו של האויב להלחם

השפעתה של הפצצה כבדה על רוחו של אויב, תלויה באופיו של האויב. בבריטניה, נודעה להתקפות מצומצמות-ההיקף יחסית של ה"לופטוואף" הגרמנית השפעה כללית של חיווק הרוח-הרמה, גדולה מזו: תפוקתם של בתי-החרושת עלתה, ולא ירדה. אולם בגרמניה, לאחר הפשיטות הבלתי-פוסקות, והכבודות באמת, של בנות-הברית, לא התקוממו בכל זאת אוכלוסי-הערים אכולי-היאוש נגד הממשלה, בתביעה לשלום בכל מחיר. היפנים, מאידך-גיסא, נכנעו לאחר הטלתן של שתי פצצות-אטום על עריהם. העדות שבנמצא מוכיחה כיום, כי החלטתם להכנע קדמה להתקפות האטומיות, והשימוש בנשק החדש אך סיפק למנהיגים היפנים את האמתלה הדרושה לכניעה. הגם שאין לשלול את העובדה כי ההפצצה האסטרטגית עשתה רבות לשבירת כוח-רצונם של הלאומים הכבושים, אין כל דוגמה בימי מלחמת-העולם השניה, לשבירת כוח-רצונה של אומה ע"י הפצצה אסטרטגית בלבד.

גורמים וסידורים להצלחת מבצעי אוויר

כדי שיוכלו להחריב את מולדתו של האויב, הכרח הוא כי יצוידו כוחות-האוויר ב"מכשירים" דלקמן:

1. מטוסים ארוכי-טווח. — הגם שמייצרים עתה מטוסים בעלי טוח-פעולה מוגדל, מוסיפה צריכת הדלק המוגברת של הכלים החדשים, וכמוה כושר-נשיאת-הדלק המוגבל שלהם, לשים סייג לטווחם. אפשר, איפוא, כי אזורים מסויימים רבי-חשיבות במולדת האויב יישארו מחוץ לתחומה של הפצצה בת-מש. וינצלו מהשמדה, כדי ל"טפל" באזורים אלה יהיה צורך לקיים בסיסים קדמיים.
2. בסיסים קדמיים. — בהתאם לאופיה של משימת-האוויר שלהם, יסויינו הבסיסים הקדמיים לבסיסי גושאות-המטוסים, ובסיסי-הקרקע. אם נזדקק לסוג הראשון — וכיום ניתן להיוכח כי אכן נזדקק לו — הרי שיש להוסיף ולקיים את צי-המלחמה, ואשר לבסיסי-הקרקע — במקרים של פעולה למרחקים גדולים מאוד — יהיה צורך לכוננם במולדתו של האויב. הכרח הוא, איפוא, שיימצא מישוהו על הקרקע, אשר יתפוס בסיסים מעין אלה ויחזיק בהם.
3. המנגנון המנהלי. — בבסיסים שבמולדתם, אפשר יהיה להם לכוחות-האוויר לקיים מנגנון מנהלי משלהם. ברם, משקם הצורך לכוונן בסיס קדמי במולדתו של היריב, לא יהיה מנוס ממנגנון מנהלי אשר יכלול את צי-המלחמה ואת חיל-הצבא.

קשר לכך יש אשר יטענו, כי האחזקה המנהלית של כוחות-אוויר בבסיסים ניתנת להיעשות בדרך-האוויר; אך אין לשכוח עם זאת, כי מאחר שהמטרה במלחמה היא "להוציא לפועל את המדיניות הלאומית בדרך הסכונית ככל האפשר", תהיה נקיטת קו מעין זה בלתי-הולמת את המטרה הנ"ל. מניתוח זה אנו למדים, כי כוחות-האוויר במלחמה יהיו תלויים בהכרח בשירותים-המוזויינים האחרים של האומה — אלה שביבשה, ואלה שבים.

ניצול ההצלחות באמצעות גייסות קרקע

משהוחלש פוטנציאל-המלחמה האויב, ומשהורדה רמת-רוחו, הכרח הוא כי ינוצל המצב בידי גוף-צבא מאורגן הפועל על הקרקע, אשר יודא כי מטרת המלחמה — הוצאתה-לפועל של המדיניות הלאומית — תבוצע. דבר גלוי-לעין הוא, איפוא, כי בשלביה המסיימים של המלחמה, יהיו אלה גייסות הקרקע, ולא כוחות-האוויר, אשר יידרשו להביא את תוקפנות האויב לידי קץ, ולהשיג את המטרה הלאומית.

מסקנות

המסקנה היחידה שניתן להסיק מבירור-דברים זה, היא כי לעתיד-לבוא לא יושג הנצחון במלחמה על-ידי עצמה-אווירית בלבד, וכי ימיהם של חיל-הצבא וצי-המלחמה אינם ספורים. שלושת השירותים-המוזויינים יידרשו לעבוד בצותא בגלל הסיבות הבאות:

1. במלחמת העתיד אפשר שפוטנציאל המלחמה האויב יהיה מפורז במרחקים גדולים, ואולי אף מתחת לפני הקרקע — ובדרך זו תהיה ההפצצה האסטרטגית חסרת-מש.
2. נסיון מלחמת-העולם השניה הוכיח, כי כוח רצונן של האומות המובסות אינו נשבר על-ידי הפצצות אסטרטגיות בלבד.
3. צי-המלחמה וחיל-הצבא חיוניים הם כדי להחזיק בידיהם בסיסים קדמיים הדרושים לחיל-האוויר וכן לשם אחזקתם המנהלתית של בסיסים אלה.
4. כפיית המדיניות הלאומית על האויב הנה מתפקידם של גייסות הקרקע.

ספרים

ספרים חדשים בעלי-ענין לאיש הצבא

כ ל י

- 1) BUHRER, General d'Armee J. & André, General P. J.: L'Islam; Preface d'Edouard Daladier, Ed. Berger-Levrault, Paris, 1953, croquis, 900 francs.

העולם המוסלמי מאינדונזיה ועד מרוקו, ובעיותיו, מנקודת מבטם של שני ציני-צבא צרפתיים גבוהים.

- 2) FALLS, Capt. C.: Hundred Years of War, Druckworth, London, 1953, 419 p., Maps, 30 s.

סיכום הלחימה היבשתית במאת השנים האחרונות, ממלחמת קרים ועד מלחמת קוריאה ועד בכלל, ביחוד מבחינת השינויים בחימוש הצבאי ופיתוח הטקטיקה הנובעת משינויים אלה. כן דן הספר גם בלחמת הים והאוויר במידה שהתפתחו בעשרות השנים האחרונות. שמו של המחבר מעיד על טיב טרי עטו. רק סופר בעל רמה כקפיטן פולס יצליח לספל בתכליתיות בנושא כה עצום במסגרת מצומצמת של 400 עמוד.

- 3) GUIBAN, Gen. N.: Gesprache, Alfred Scherz Verlag, Bern, 1953, III., Fr. 9.80.

שיחותיו של הגנרל גיבן, מסקדו העליון של הצבא השביצרי במשך כל מלחמת העולם השנייה, הן למעשה זכרונותיו מתקופת כהונתו האחרית והמותחת, ומהות מילואים לר"ח הרשמי שלו, שנתפרסם לפני שנים אחדות.

- 4) KESSELRING, General-Feldmarschall A.: Memoirs, Kimber, London, 1953, 319 p., III., 25 s.

תרגום אנגלי של "זכרונות" המרשל קסלרינג — טייס, חייל ומושע-מלחמה. קסלרינג, אחד ממפקדיו המוכשרים ביותר של היטלר, באוויר, ואח"כ ביבשה, היה אחראי להגנת איטליה בסני כוחות בנות הברית. ספרו נכתב במגמה להגן על כבוד הצבא הנאצי, וכבוד המחבר עצמו, אשר הוא משמש כיום יו"ר ארגון "כובעי-הפלדה" של ותיקי המלחמה הגרמנית הלאומנים.

- 5) PUAUX, G.: Années au Levant, Ed. Hachette, Paris, 1953, 248 p., 600 francs.

פרשת כהונתו וזכרונותיו של מי שהיה הנציב העליון הצרפתי בסוריה בתחילת מלחמת העולם האחרונה ובעת גפילת צרפת.

י כ ש ה

- 1) ALLEN, W. E. D' & MURATOFF, P.: Caucasian Battlefields, Cambridge University Press, 1953, 614 p., Maps, III., 70 s.

תאור שדות-הקרב הקבועים בגבולות רוסיה-תורכיה, ופרשת ההתמודדות בין שתי המעצמות מאז כבוש אֶרֶוֹרוֹם וקאַרס ב־1829 ועד לסוף מלחמת העולם הראשונה. ספר בעל ענין רב לאור חשיבותו האסטרטגית הגדולה של האזור הנידון גם בימינו.

- 2) DE LARMINAT, Gen. E.: L'Armée Européenne, Ed. Berger-Levrault, Paris, 1953, 200 francs.

בעית הקמת ה"צבא האירופי" מנקודת מבטו של אחד ממפקדיו הגבוהים ביותר של הצבא הצרפתי.

- 3) OLDFIELD, Maj. J. R.: The Green Howards in Malaya, Gale & Polden, Aldershot, 1953, 191 p., III., 25 s.

מבצעיו של גדול-רגלים בריטי ביערות העד של מאלאיה בשנים 1949—1952. למעשה ספר-הדרכה לפעולות נגד כוחות-גריליה.

- 4) OMAN, CAROLA.: Sir John Moore, Hodder & Stoughton, London, 1953, 700 p., III., 42 s.

ביוגרפיה של המצביא האנגלי המפורסם (1761—1809), ממעצבי דמות הצבא הבריטי בתקופת נפוליון, ומסקד הנסיגה המפורסמת לקורוניה, בזמן המאבק נגד נפוליון בספרד. המחברת היא סופרת אנגלית ידועה ובתו של ההיסטוריון הדגול סיר צירלס אומן.

- 5) TRUSCOTT, Lt.-Gen. L. K.: Command Missions, Dutton, N. Y., 1953, 570 p., III., D. 7.50.

זכרונות-המלחמה של הגנרל האמריקאי אשר היה מורה כפרי לפני שהתגייס לצבא במלחמת העולם הראשונה. במלחמת 1939—1945 הקים את יחידות ה"ריינג'רים" (הקומנדו) האמריקאיים, השתתף בפלישות לדיאפ, לצפון אפריקה ולאיטליה, והציל את ראש-הגשר באַנְצִיו.

א ו י ר

- 1) FEUCHTER, G. W.: Flugzeuge unserer Zeit, Athenaeum Verlag, Bonn, 1953, ca. 140 photos.

מדריך להכרת סוגי המטוסים הצבאיים והאזרחיים שפותחו בשנים האחרונות. מעין מהדורה גרמנית צנועה יותר של "מטוסי העולם לגיין", מלווה שפע תמונות.

- 2) RICHARDS, D.: Royal Air Force 1939—45, Vol. I, The Fight at Odds, Her Majesty's Stationery Office, London, 1953, 430 p., III., 13 s. 6 d.

לצבא הגנה לישראל ולותיקי ההגנה

שאו ברכה ליום העצמאות

..שכון" בע"מ
(חברה לשכון עובדים)

ח"א תשי"ד

כרך ראשון של תולדות חיל-האוויר הבריטי במלחמת העולם השנייה. הרפסה רשמית בריטית, במחיר השוה לכל נפש.

- 3) WHITTLE, Sir F.: *Jet. The Story of a Pioneer*, Muller, London, 1953, 320 p., Ill., 16 s.

ביוגרפיה של קצין-התעופה הבריטי הצעיר אשר עבודתו החלוצית בפיתוח מנועי סילון הקנתה לבריטניה עליונות בשטח התעופה אשר ממנה היא נהנית עד היום. המטוס הסילוני הנסיוני הראשון של ויטל טס כבר בחודש מאי 1941, אם כי מטוסי סילון בכמויות ניכרות הופעלו רק מספר שנים לאחר מכן.

י ב

- 1) ANDERSON, R. C.: *Naval Wars in the Levant*, Oxford University Press, 1953, 219 p., Ill., Maps, 30 s.

תולדות המלחמות הימיות במזרח ים התיכון ובים השחור, ממערכת לפנטו (1571) ועד למערכת סיגופה (1853). מחקר רציני ומאלף לכל אוהדיים.

- 2) MANUS, M.: *Underwater Saboteur*, Kimber, London, 1953, 239 p., 15 s.

הרפתקאותיו של אחד מטובי החבלנים הימיים של המחתרת בנורבגיה במלחמת העולם האחרונה.

- 3) CHAW, Capt. F. H.: *Flag of the Seven Seas*, Cleaver-Hume, London, 1953, 219 p., 18 s.

תולדותיו והשיגיו של ציהסוחר הבריטי.

לצבא ההגנה לישראל
ולותיקי הגנה העברית

שאו ברכה ליום העצמאות

מפעלי "חן" בישראל בע"מ
(מפעלים לייצור חמרי נפץ)

ת"א תשי"ד

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה ליום העצמאות

חברת "נוע" בע"מ

לצבא ההגנה לישראל

שא ברכה ליום העצמאות

..אבן וסיד" בע"מ

החברה הארצישראלית המרכזית
למסחר והשקעות בע"מ

נוסדה ע"י

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשית בע"מ
מחסני ברזל בע"מ
מחסני עצים בע"מ

מפיעים כללים של

תוצרת מפעלי מלט פורטלנד א"י

„נשר“ בע"מ ובתי יציקה „וולקן“ בע"מ

הזון מהו?

הזון שווה היה בערכו לדינר הרומאי.

4 זוזים מנו בשקל. המונח זון נזכר

במסכת פאה, בכבא קמא ובבבא בתרא.

בנק לאומי לישראל בע"מ

בהוצאת „מערכות“ עומדים להופיע בחודש מאי :

יטודות מנהלה צבאית וכללית

„מנהל צבאי והגנה לאומית“

מאת

לויטיקולי ג. ביטליין

דברי מבוא

אלוף מ. י. מליביצקי

*

בחזית הבטחון והזהירות

„מסיפורי חוקר ותיק“

מאת

ס. ארקדי

דברי מבוא

אלוף/מ. ב. גיבלי

ראש חיל-מודיעין, במטה הכללי

*

הספר הפותח ב„ספרית חיל-הים“

„האניה“

מאת

ס. פורסטר

דברי מבוא

אלוף מ. לימון

מפקד חיל-הים

ט. א. א. ט. א. א. ט.

ט. א. א. ט. א. א. ט.

ט. א. א. ט. א. א. ט. א. א. ט.

ט. א. א. ט. א. א. ט.

ט. א. א. ט. א. א. ט.

